

Vilniaus universiteto
Komunikacijos fakulteto
Žurnalistikos institutas

Gintarė Minkevičienė
Žurnalistikos magistro studijų programos studentė

**LIETUVOS KATALIKIŠKOS ŽINIASKLAIDOS RAIDOS YPATUMAI
2000 – 2007 METAIS**

Magistro darbas

Vadovė doc. Audronė Nugaraitė

Vilnius, 2009

Minkevičienė, Gintarė

Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos raidos ypatumai 2000 – 2007 metais: magistro darbas/ Gintarė Minkevičienė; mokslinis vadovas doc. Audronė Nugaraitė; Vilniaus universitetas.

Komunikacijos fakultetas. Žurnalistikos institutas. – Vilnius, 2009. – 55, - Santr. angl. – Bibliogr.: p. 48-51.

Pagrindiniai žodžiai: *katalikiška žiniasklaida, žiniasklaidos priemonės, raidos ypatumai, Lietuva, XXI amžius, Katalikų Bažnyčia, Vatikano dokumentai, interneto žiniasklaida, radijas, periodinė spauda.*

Magistro darbo objektas - Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonės. Darbo tikslas – ištirti Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos raidos ypatumus 2000 – 2007 metais. Darbo uždaviniai: aptarti katalikiškos žiniasklaidos sampratą, suvokti jos vietą žiniasklaidos kontekste; ištirti užsienio katalikiškos žiniasklaidos raidos tendencijas ir dokumentus, reglamentuojančius katalikiškos žiniasklaidos specifiką; pateikti Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos raidos apžvalgą nuo tarpukario iki 2007 metų; ištirti būdingiausias Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonių savybes 2000 – 2007 metais. Darbo hipotezės: Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonės nesugebėjo šiuolaikiškai pateikti tikėjimo dalykų; Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonių raidą stabdė vidinės ir išorinės problemos, kurių jos nesugebėjo išspręsti; Lietuvos interneto ir radijo katalikiškos žiniasklaidos augimas stiprino katalikiškos žiniasklaidos padėtį Lietuvoje.

Teorinėje darbo dalyje apibrėžiama žiniasklaidos sąvoka, nustatomi specifiniai katalikiškos žiniasklaidos bruožai, supažindinama su pasauliniu katalikiškos žiniasklaidos priemonių kontekstu, pateikiama Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonių raida nuo tarpukario iki XXI amžiaus, aptariamas oficialus Katalikų Bažnyčios požiūris į žiniasklaidos priemones, pristatomi su visuomenės komunikavimo priemonėmis ir jų reglamentavimu susiję Šventojo Sosto dokumentai. Darbo metodai: antrinė duomenų analizė, indukcija, interviu, lyginamasis, istorinis, sisteminis, loginis.

Praktinėje dalyje tyrimui pasirinktas interviu metodas. Tyrimo tikslas: išanalizuoti Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonių bruožus 2000 – 2007 metais. Iš viso tyrime dalyvavo 6 ekspertai.

Teorinėje darbo dalyje paaiškėjo, kad katalikiška žiniasklaida yra visos žiniasklaidos dalis, tačiau skiriasi tuo, jog atspindi katalikišką požiūrį į pasaulio įvykius, nuolat stebi ir informuoja apie Katalikų Bažnyčios įvykius ir siekia visuomenėje skleisti Evangeliją. Katalikiškos žiniasklaidos priemonės stipriausias pozicijas užėmė ekonomiškai išsivysčiusiose ir daugiausiai gyventojų

turinčiose pasaulio valstybėse, tokiose kaip Italija, Ispanija, Prancūzija, Didžioji Britanija, Jungtinės Amerikos Valstijos. Katalikų Bažnyčia teigiamai vertina žiniasklaidos fenomeną, stebi visuomenės informavimo priemonių raidą pasaulyje ir skatina žiniasklaidos priemones prisidėti prie žmonijos progreso bei krikščioniškų vertybių sklaidimo pasaulyje. Lietuvos katalikiška žiniasklaida tarpukariu klestėjo, tačiau Sovietų Sąjungos okupacija sustabdė jos vystymąsi. Atgavus nepriklausomybę katalikiška žiniasklaida buvo atgaivinta, tačiau XXI amžiaus pradžioje ji vėl pateko į sudėtingą situaciją. Mažėjantis katalikiškų leidinių tiražas ir skaitytojų susidomėjimas, kelių dideliais tiražais leistų žurnalų uždarymas, didėjančios finansinės problemos leidžia daryti išvadą, jog Lietuvos periodinė katalikiška spauda 2000 – 2007 metais patyrė nuosmukį. Pasitvirtino pirmoji darbo hipotezė, kad Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonės nesugebėjo šiuolaikiškai pateikti tikėjimo dalykų. Jos neužmezgė dialogo su Lietuvos visuomene, nes daugiausiai dėmesio skyrė Katalikų Bažnyčios įvykiams ir mažai reagavo į visuomenės aktualijas. Ekspertų interviu metu atsiskleidė daug iki šiol neišspręstų vidinių ir išorinių katalikiškos žiniasklaidos problemų, tokių kaip profesionalumo ir profesionalių darbuotojų trūkumas, nesugebėjimas dirbti operatyviai, nenoras eiti į dialogą ir kt. Tai patvirtino antrą darbo hipotezę, kad Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonių raidą stabdė vidinės ir išorinės problemos, kurių jos nesugebėjo išspręsti. Iš kitų Lietuvos katalikiškų žiniasklaidos priemonių labiausiai išsiskyrė interneto dienraštis www.bernardinai.lt, kuris vienintelis sugebėjo pritraukti įvairių sluoksnių skaitytojus, nevensė dialogo. Svarbus įvykis Lietuvos katalikiškoje žiniasklaidoje buvo pirmojo katalikiško radijo „Marijos radijas“ įsikūrimas. Jis svarbus tuo, kad Lietuvos katalikai įsijungė į didžiausią tarptautinį katalikišką radijo tinklą pasaulyje ir įgijo visą parą veikiančią radiją. Tačiau lietuviškas „Marijos radijas“ kol kas vertinamas kaip perspektyva, kuri turi galimybę augti. Galima daryti išvadą, kad pasitvirtino darbe keliamą trečiąją hipotezę, jog Lietuvos interneto ir radijo katalikiškos žiniasklaidos augimas sustiprino katalikiškos žiniasklaidos padėtį Lietuvoje. Katalikai Lietuvoje turi pakankamai išteklių kurti etišką, profesionalią žiniasklaidą. Tačiau tam, kad katalikiška žiniasklaida stiprėtų, reikia aktyviai spręsti susidariusias problemas, bendradarbiauti tarpusavyje, steigti nacionalinius tinklus, neatsilikti nuo technologinės pažangos, sutelkti daugiau profesionalių darbuotojų, kurie sugebėtų reaguoti į visuomenės aktualijas ir mokėtų užmegzti dialogą su visuomene.

Darbe pateiktas tyrimas ir išvados bus naudingi toliau šią sritį tyrinėjantiems asmenims. Taip pat pasitarnaus katalikiškų žiniasklaidos priemonių darbuotojams gerinant jų žiniasklaidos priemonės kokybę, siekiant identifikuoti ir spręsti katalikiškos žiniasklaidos problemas.

TURINYS

ĮVADAS	5
1. KATALIKIŠKOS ŽINIASKLAIDOS VIETA ŽINIASKLAIDOS SISTEMOJE	7
1.1. Žiniasklaidos samprata	7
1.2. Katalikiškos žiniasklaidos specifika	8
2. KATALIKŲ BAŽNYČIOS IR ŽINIASKLAIDOS SANTYKIŲ RAIDOS YPATUMAI	10
2.1. Užsienio katalikiškos žiniasklaidos raidos tendencijos	10
2.2. Katalikų Bažnyčios požiūris į žiniasklaidą Vatikano dokumentuose	15
3. LIETUVOS KATALIKIŠKOS ŽINIASKLAIDOS RAIDOS APŽVALGA	23
3.1. Katalikiška žiniasklaida Lietuvoje tarpukario ir sovietinės okupacijos metais	23
3.2. Katalikiška žiniasklaida nepriklausomoje Lietuvoje 1991 – 2000 metais	26
3.3. Nepriklausomos Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos raida 2000 - 2007 metais	28
4. LIETUVOS KATALIKIŠKOS ŽINIASKLAIDOS BRUOŽAI 2000 – 2007 METAIS: TYRIMAS	37
4.1. Tyrimo metodologija ir bazė	37
4.2. Tyrimo rezultatai	39
4.3. Tyrimo išvados	47
IŠVADOS	49
Bibliografinių nuorodų sąrašas	51
The developement of features of Lithuanian Catholic media from 2000 till 2007 (summary).....	55
Priedai	57
1 priedas. Seniausio Jungtinių Amerikos Valstijų katalikiško laikraščio „The Pilot“ pirmasis puslapis	58
2 priedas. 2006 metais Romoje įkurtos katalikiškos naujienų agentūros „H2Onews“ interneto portalo pirmasis puslapis	59
3 priedas. Vieno iš pirmųjų kunigų tinklaraštininkų Filipinuose interneto tinklaraštis www.stephencuyos.com , kuriame nuo 2005 metų jis teikia video informaciją	60
4 priedas. Didžiausio pasaulyje katalikiško savaitraščio „Famiglia Christiana“ („Krikščionio šeima“) viršelis.	61
5 priedas. Ateitininkų federacijos žurnalo „Ateitis“ (1911-1940) pirmojo numerio viršelis	62
6 priedas. Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonės nuo 1989 iki 2007 metų	62
6 priedas. Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonės nuo 1989 iki 2007 metų	63
7 priedas. Katalikiškas interneto portalo www.radiovaticana.org/lituan pirmasis puslapis	64
8 priedas. Katalikiškų leidinių vaikams „Kregždutė“ ir „Bitutė“ pirmieji puslapiai	65
9 priedas. „Marijos radijo“ interneto svetainė	66
10 priedas. Interneto dienraščio www.bernardinai.lt pirmasis puslapis	67

IVADAS

XXI amžiuje Katalikų Bažnyčia vis labiau suvokia žiniasklaidos priemonių svarbą informuojant visuomenę ir formuojant viešąją nuomonę. „Nėra vietos, kur nebūtų jaučiamas visuomenės komunikavimo priemonių poveikis religinėms ir moralinėms nuostatoms, politinėms ir socialinėms sistemoms, švietimui“¹. Tokios situacijos kontekste Katalikų Bažnyčia vis labiau supranta reikiamybę turėti kuo daugiau įvairių žiniasklaidos priemonių, kurios atstovautų katalikiškoms vertybėms. Ji taip pat skatina tyrimus, kurie padėtų suprasti, kaip katalikiška žiniasklaida gali prisidėti prie įtakos visuomenės reiškiniams ir viešajai nuomonei.

Lietuvos katalikiška žiniasklaida, kaip ir kitos pasaulio katalikiškosios visuomenės informavimo priemonės, nuolat kinta, susiduria su naujais iššūkiais, ieško būdų prabilti į visuomenę iš katalikiškos perspektyvos. Tarpukariu ir sovietmečiu turėjusi stiprų vaidmenį visuomenėje katalikiška žiniasklaida šių laikų Lietuvoje yra mažai pastebima. Katalikiška spauda sudaro 0,6 procentus bendrame Lietuvos spaudos produkcijos sraute². Todėl reikalingi moksliniai tyrimai, kurie padėtų objektyviai įvertinti šių priemonių veiklą, išaiškinti Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos raidos ypatybes, problemas, privalumus ir trūkumus, gebėjimą tobulėti ir prisitaikyti prie kintančių visuomenės poreikių bei komunikacijos būdų. Tokie tyrimai gali atskleisti, kas trukdo ir kas padeda katalikiškai žiniasklaidai vykdyti Šventojo Sosto keliamus reikalavimus efektyviai skleisti Katalikų Bažnyčios vertybes kintančiame pasaulyje.

Šio darbo objektas – Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonės.

Tikslas – ištirti Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos raidos ypatumus.

Tikslui įgyvendinti iškeliami šie uždaviniai:

1. Aptarti katalikiškos žiniasklaidos sampratą, suvokti jos vietą žiniasklaidos kontekste.
2. Ištirti užsienio katalikiškos žiniasklaidos raidos tendencijas ir dokumentus, reglamentuojančius katalikiškos žiniasklaidos specifiką.
3. Pateikti Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos raidos apžvalgą nuo tarpukario iki 2007 metų.
4. Ištirti būdingiausias Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonių savybes 2000 – 2007 metais.

Darbe keliamos šios hipotezės:

1. Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonės nesugebėjo šiuolaikiškai pateikti tikėjimo dalykų.

¹ *Aetatis novae* [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba. Vatikanas, 1992, 1 skyrius [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/instrukcijos/aetatis_novae.html>.

² ELZBUTAITĖ, Ieva. *Katalikiškos spaudos tendencijos Lietuvoje 1990 – 2005 metais*: magistrinis darbas. Kaunas, 2005, p. 2.

2. Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonių raidą stabdė vidinės ir išorinės problemos, kurių jos nesugebėjo išspręsti.
3. Lietuvos interneto ir radijo katalikiškos žiniasklaidos augimas stiprino katalikiškos žiniasklaidos padėtį Lietuvoje.

Šia tema rašomas magistrinis darbas yra vienas pirmųjų Lietuvoje. Panašaus pobūdžio, tačiau siauresnės tematikos darbas „Katalikiškos spaudos tendencijos Lietuvoje 1990 – 2005 metais“ buvo parašytas ir apgintas 2005 metais Vytauto Didžiojo universiteto magistrantės Ievos Elzbutaitės. Tačiau pastarajame darbe netyrinėjami katalikiški interneto portalai, katalikiškas radijas.

Tyrinėti katalikišką žiniasklaidą svarbu, todėl, kad Lietuva yra katalikiškos kultūros šalis. Jos istorijoje katalikiški leidiniai suvaidino nemenką vaidmenį. Kaip pavyzdį galima pateikti „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką“, kuri nuo 1972 iki 1989 metų skleidė žinias apie sovietų valdžios vykdomą katalikų persekiojimą okupuotoje Lietuvoje.

Teorinėje darbo dalyje apibrėžiama žiniasklaidos sąvoka, nustatomi specifiniai katalikiškos žiniasklaidos bruožai, supažindinama su pasauliniu katalikiškos žiniasklaidos priemonių kontekstu, pateikiama Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonių raida nuo tarpukario iki XXI amžiaus, aptariamas oficialus Katalikų Bažnyčios požiūris į žiniasklaidos priemones, pristatomi su visuomenės komunikavimo priemonėmis ir jų reglamentavimu susiję Šventojo Sosto dokumentai.

Darbo metodai: antrinė duomenų analizė, indukcija, interviu, lyginamasis, istorinis, sisteminis, loginis.

Teorinėje darbo dalyje remiamasi užsienio žiniasklaidos teoretiku Marshall McLuhan, Lietuvos žurnalistikos teoretikais ir ekspertais Jonu Bulota, Andriumi Vaišniu, Vytautu Urbonu, Aukse Balčytytine. Kalbant apie katalikiškos žiniasklaidos ypatumus remiamasi Vatikano spaudos tarnybos direktoriaus Federico Lombardi, katalikiško žurnalo „Ateitis“ redaktorės Ievos Elzbutaitės, arkivyskupo Sigitu Tamkevičiaus, katalikiško savaitraščio „Tablet“ bendradarbio kunigo Alban McCoy užvalgomis bei Popiežiškosios visuomenės komunikavimo priemonių komisijos išleista dokumentais.

Praktinėje dalyje tyrimui pasirinktas interviu metodas. Tyrimo tikslas – išanalizuoti Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonių bruožus 2000 – 2007 metais. Iš viso tyrime dalyvavo 6 ekspertai: kun. Vaclovas Aliulis MIC, publicistas Tomas Viluckas, krikščionybės žiniasklaidos tarnybos vadovas Juozas Dapšauskas, žurnalistas Andrius Gudauskas, publicistė Elvyra Kučinskaitė, visuomenės veikėjas Petras Plumpa.

Darbe pateiktas tyrimas ir išvados bus naudingi toliau šią sritį tyrinėjantiems asmenims. Taip pat pasitarnaus katalikiškų žiniasklaidos priemonių darbuotojams gerinant jų žiniasklaidos priemonės kokybę, siekiant identifikuoti ir spręsti katalikiškos žiniasklaidos problemas.

1. KATALIKIŠKOS ŽINIASKLAIDOS VIETA ŽINIASKLAIDOS SISTEMOJE

1.1. Žiniasklaidos samprata

Terminas „mass media“ pasaulyje pradėtas vartoti 1920 metais kartu su radijo ir masinių laikraščių bei žurnalų paplitimu. Į lietuvių kalbą šis terminas verčiamas įvairiai. Iki 1990 metų buvo vartojamas medijų terminas, po Nepriklausomybės paskelbimo atsirado terminas „žiniasklaida“. Anot teoretikų, šį terminą greičiausiai sukūrė „Amerikos lietuviai: 1996 m. pabaigoje jis aptinkamas Toronte (Kanadoje) leidžiamame savaitraštyje „Tėviškės žiburiai“, o 1997 m. pradžioje – Čikagoje (JAV) einančiame dienraštyje „Draugas“¹. Kaip sinonimai vartojami ir kiti terminai, tokie, kaip, visuomenės informavimo priemonės, masinės informavimo priemonės.

Terminas „žiniasklaida“ sudarytas iš dviejų žodžių „žinia“ ir „sklaida, skleidimas“. Herbert Marshall McLuhan (1911-1980), kanadiečių filosofas, mokslininkas, komunikacijų teorijos autorius, knygoje „Kaip suprasti medijas“ teigia, kad „žiniasklaida yra žinia“ („the medium is the message“)².

Žiniasklaida, arba masinės visuomenės informavimo priemonės, perduoda žinių miniai žmonių. Tuo ji skiriasi nuo tarpasmeninių komunikacijos būdų. Kaip teigia daktaras Andrius Vaišnys „pasaulyje įprasta sąvoka mass-media nusako masinės informacijos priemonių tinklą (išvertus, reikštų „masių tarpininkas“) o priemonėmis, kaip teigėme, laikomi <...> informacijos kanalai, kuriais masiškai perduodama informacija“³.

Iki interneto paplitimo tradicinėmis žiniasklaidos priemonėmis buvo laikoma periodinė spauda, radijas ir televizija. Atsiradus internetui, pradedama vartoti sąvoka „naujoji žiniasklaida“ („new media“). Anot tyrėjos Auksės Balčytienės, „interaktyvumas – tai naujosios žiniasklaidos išskirtinė savybė“⁴. Internetas kaip naujoji žiniasklaidos priemonė pasiūlo naujus komunikacijos būdus ir gali pritraukti ypatingai didelę auditoriją, todėl tampa svarbia masinės komunikacijos dalimi.

Žiniasklaidos terminas apibrėžiamas Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatyme. Jame visuomenės informavimo priemone laikomas „laikraštis, žurnalas, biuletenis ar kitas leidinys,

¹ URBONAS, Vytas. *Pasaulio žiniasklaidos sistemos*. Klaipėda, 2003, p. 7.

² MCLUHAN, Herbert Marshall. *Understanding Media* [interaktyvus]. Routledge, 2001, p. 7 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://books.google.com/books?id=dFt9Ct5BfRsC&pg=PA7&dq=medium+is+the+message&hl=lt>>.

³ VAIŠNYS, Andrius. *Profesionalioji žurnalistika: įvadas: paskaitų santrauka*. Vilnius: Europos centras, 1992, p. 8-9.

⁴ BALČYTIENĖ, Auksė. *Naujosios žiniasklaidos taikymo perspektyvos: modernaus kūrinio ir skaitytojo paieškose*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://np.ipc.lt/projektai/01-31_lt.html>.

knyga, televizijos, radijo programa, kino ar kita garso ir vaizdo studijų produkcija, informacinės visuomenės informavimo priemonė ir kita priemonė, kuria viešai skleidžiama informacija“¹.

Ką tik minėtu žiniasklaidos apibrėžimu remsimės šiame darbe. Tačiau dėmesį kreipsime tik į pagrindinėmis laikomas visuomenės informavimo priemones, t.y. periodinę spaudą, radiją, televiziją ir internetą.

1.2. Katalikiškos žiniasklaidos specifika

Katalikiška žiniasklaida yra žiniasklaidos dalis, tačiau jai būdingi keli bruožai, kurių neturi kitos visuomenės informavimo priemonės. Jėzuitų vienuolis Vatikano spaudos tarnybos direktorius Frederico Lombardi teigia: „Mes nemanome, kad katalikų komunikacija turi atsiskirti nuo pasaulietiško bendravimo, tai, kas mus domina, yra žmogus, t.y. visas žmogus ir jo problemos, į kurias žiūrime iš Evangelijos perspektyvos. Žinoma, mes domimės Bažnyčios gyvenimu, jos įvykiais, bet taip pat ir žmonijos gyvenimu su jos raidos, teisingumo, taikos, moralės ir dvasinio augimo problemomis. Svarbu griežtai neskirstyti informacijos į šventą ir bedievišką, dvasišką ir žemišką, bet pademonstruoti moralinę ir religinę dimensiją kaip esminę ir svarbią gyvenimo dalį“².

Katalikiška žiniasklaida daugiausiai išsiskiria vertybiniu požiūriu. Kaip rašoma Popiežiškosios visuomenės komunikavimo priemonių komisijos pastoracinėje instrukcijoje „Communio et progressio“, išleistoje 1971 metais, katalikų spauda „skelbia naujienas, komentarus ir nuomones apie visus šiandienio gyvenimo aspektus bei žmogui iškilusias problemas, bet daro tai vadovaudamasi krikščioniškąja gyvenimo samprata. Jos užduotis taip pat yra papildyti ir prireikus pataisyti su religija bei Bažnyčios gyvenimu susijusias naujienas ir komentarus“³.

„Katalikiška spauda yra vadinami visi periodiniai leidiniai, kurie koku nors mastu orientuojasi į katalikiškų vertybių sklaidą arba katalikiškos pozicijos perteikimą, nors ir nėra instituciškai susieti su Bažnyčia ar formaliai jai išpareigoję“⁴. – Vytauto Didžiojo universitete apgintame magistriniame darbe „Katalikiškos spaudos tendencijos Lietuvoje 1990 – 2005 metais“ teigia darbo autorė Ieva Elzbutaitė.

Panašios nuomonės yra ir Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos“ redaktorius, kuris taip apibrėžia katalikišką žiniasklaidą: „Ji nebūtinai

¹ Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas ir kiti su tuo susiję teisės aktai: su pakeitimais ir papildymais, padarytais iki 1999 m. balandžio 1 d. Kaunas: V. ir V. Ščiupokai, 1999, 2 straipsnis.

² LOMBARDI, Federico. *Catholic Media: the Communicative Experience of the Holy See [Katalikiška žiniasklaida: Šventojo Sosto komunikacijos patirtis]*[interaktyvus]. 2009 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.zenit.org/article-25123?l=english>>.

³ *Communio et progressio* [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių komisija. Roma, 1971, 137 skyrius [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą:

<http://www.lcn.lt/b_dokumentai/instrukcijos/communio_et_progressio.html>.

⁴ ELZBUTAITE, Ieva. *Katalikiškos spaudos tendencijos Lietuvoje 1990 – 2005 metais*: magistrinis darbas. Kaunas, 2005, p. 6.

gvildena grynai religines temas, tačiau apie ką bekalbėtų, negali atsisakyti vertybinio, atsakingo žvilgsnio. Daug kur katalikiška žiniasklaida gali nesiskirti nuo rimtos pasaulietinės žiniasklaidos, tačiau yra klausimų, pavyzdžiui, požiūris į gyvybę, žmogaus asmenį bei jo kilnumą, dėl kurių katalikiška žiniasklaida turi aiškia ir nekintamą poziciją¹.

„Katalikiškas leidinys privalo atspindėti katalikišką perspektyvą“, „turi būti katalikiškas savo požiūriu į dalykus“². - teigia kunigas, pranciškonas, Kembridžo Universiteto katalikų kapelionas, katalikiško savaitraščio „Tablet“ bendradarbis Alban McCoy.

Taigi mokslininkai skiria tris pagrindinius katalikiškos žiniasklaidos bruožus:

- Evangelijos, t.y. Jėzaus Kristaus mokymo, skelbimas.
- Katalikiškas požiūris į pasaulio įvykius, reiškinius.
- Žinių apie Katalikų Bažnyčios gyvenimą rinkimas ir skelbimas.

Šiame darbe katalikiška žiniasklaida bus laikoma tokia žiniasklaida, kuri atspindi katalikišką požiūrį į pasaulio įvykius, reiškinius, problemas, siekia visuomenėje skleisti Evangeliją ir pateikti naujienas, susijusias su Katalikų Bažnyčia.

Aptarę katalikiškos žiniasklaidos specifiką, apžvelkime jos raidą pasaulyje.

¹ GINTALAITĖ, Laura. *Kur jūs, katalikai verslininkai?*: straipsnis. [interaktyvus]. 2007 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lzs.lt/about.php?id=259&type=paper&page_menu=4>.

² *Kunigas Alban McCoy apie žiniasklaidą, religiją ir naująją kartą* [interaktyvus]. 2007 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.politika.lt/index.php?cid=9316&new_id=602305>.

2. KATALIKŲ BAŽNYČIOS IR ŽINIASKLAIDOS SANTYKIŲ RAIDOS YPATUMAI

2.1. Užsienio katalikiškos žiniasklaidos raidos tendencijos

Kaip ir visa žiniasklaida katalikiškos žiniasklaidos priemonės yra gyvas organizmas, kintantis priklausomai nuo laikmečio situacijos. Katalikų Bažnyčia ragina jas nuolatos atsinaujinti ir ieškoti naujų formų prabilti į visuomenę. Visame pasaulyje katalikai steigia įvairias žiniasklaidos priemones, popiežiaus raginami naudoja spaudos, radijo, televizijos ir interneto priemones skleisti katalikišką požiūrį į pasaulio reiškinius.

Katalikiška periodika pasaulyje pradėta leisti XIX amžiaus pirmoje pusėje. Didžiosiose demokratinėse pasaulio šalyse ji įgijo ilgas tradicijas ir išitvirtino tarp kitų žiniasklaidos priemonių.

Seniausias Jungtinių Amerikos Valstijų katalikiškas laikraštis „The Pilot“ pirmą kartą išleistas 1829 metais (žr.1 priedą). Iki šių dienų jis išleidžiamas kartą per savaitę penktadienį. Vienas populiariausių Jungtinių Amerikos Valstijų katalikiškų žurnalų „Catholic Digest“ įkurtas 1936 metais Paule. Šio leidinio tiražas siekia 580 000 egzempliorių.

Tarp populiariausių katalikiškų laikraščių Didžiojoje Britanijoje ir Airijoje minimas savaitinis žurnalas „The Universe“. Jis įkurtas 1860 metais ir leidžiamas iki šių dienų Mančesteryje (tiražas – 105 000 egzempliorių). Nuo pat savo įkūrimo XIX amžiaus viduryje dar vienas britų savaitraštis „Tablet“ įgijo ypatingą statusą. „Jis laikomas pačiu svarbiausiu katalikišku leidiniu anglų kalba, prenumeruojamas visose britų ambasadose visame pasaulyje. Ir taip tikriausiai yra dėl to, kad, nors „Tablet“ yra katalikiškas leidinys, jis labiausiai vertinamas dėl socialinių ir politinių komentarų“¹.

Keturiose katalikiškose Europos šalyse (Lenkijoje, Ispanijoje, Italijoje ir Prancūzijoje) leidžiami katalikiški dienraščiai. Prancūzijoje Paryžiuje nuo 1883 metų leidžiamas katalikiškas dienraštis „La Croix“ (tiražas 100 000 egz.). Ispanijoje nuo 1935 metų Madride leidžiamas rytinis katalikų dienraštis „Ya“ („Jau“), kurio tiražas 50 000 egzempliorių. Lenkijoje nuo 1947 metų Varšuvoje leidžiamas „Slowo – dziennik katolicki“ („Žodis – katalikų dienraštis“), kurio tiražas 150 000 egzempliorių. Italijoje nuo 1968 metų Milane leidžiamas katalikiškas dienraštis „L’ avvenire“ („Ateitis“), kurio tiražas 95 000 egzempliorių.

Nepalyginti daugiau katalikiškose Europos valstybėse leidžiama katalikiškų žurnalų ir savaitraščių, kurių tiražai varijuoja nuo 23 000 iki 400 000 egzempliorių. Išimtimi galima laikyti tik

¹ *Kunigas Alban McCoy apie žiniasklaidą, religiją ir naująją kartą*. [interaktyvus]. 2007 [žiūrėta 2009 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.politika.lt/index.php?cid=9316&new_id=602305>.

Italijoje Milano mieste nuo 1931 metų leidžiamą savaitinį katalikišką žurnalą „Famiglia Christiana“ („Krikščionio šeima“), kurio tiražas siekia 1.18 milijoną egzempliorių.

Tiražų kaitą lemia valstybės ekonominio išsivystymo lygis, gyventojų skaičius. Pavyzdžiui, Austrijoje Vienoje nuo 1945 metų leidžiamo katalikiško savaitraščio „Die Furche“ („Vaga“) tiražas 2008 metais buvo 23 648 egzempliorių, o Prancūzijoje nuo 1945 metų Paryžiuje leidžiamo savaitinio katalikų žurnalo „Le Vie“ („Gyvenimas“) tiražas siekė 400 000 egzempliorių. Kiekvienais metais tiražai siek tiek pasikeičia, tačiau išlieka panašūs.

Nors leidžiami įvairiai auditorijai skirti katalikiški leidiniai, t.y. vaikams, jaunimui, moterims, šeimai, senjorams, galima teigti, kad katalikiškus leidinius daugiausiai skaito vyresnio amžiaus žmonės.

Tai patvirtina 2006 metais JAV Komunikacijos departamento atlikta studija, kurią iniciavo katalikų vyskupai. Tyrimo metu apklausta 1260 žmonių save identifikuojančių katalikais, kurių amžius nuo 18 metų.

Ataskaitoje teigiama, kad „respondentai buvo suskirstyti į tris kartas: gimę prieš 1943 metus ir augę prieš II Vatikano susirinkimą; gimę tarp 1943 ir 1960 metų; gimę nuo 1961 metų ir augę po II Vatikano susirinkimo. Iš pirmosios kartos 43 procentai teigė skaitę parapijos laikraščius per pastaruosius šešis mėnesius, iš antrosios kartos – 25 procentai ir iš trečiosios – 18 procentų“¹. Šie skaičiai parodo, kad daugiausiai katalikišką žiniasklaidą JAV 2006 metais skaitė iki II Vatikano susirinkimo augę žmonės.

Katalikų Bažnyčia mėgina pasiekti naujomis technologijomis besinaudojančius šiuolaikinius jaunus ir vidutinio amžiaus piliečius. Federico Lombardi, pastaruosius 18 metų dirbantis Šventojo Sosto komunikacinių priemonių sistemoje, teigia, kad „per pastarąjį šimtmetį buvo pradėta masyvi naujų komunikacijos priemonių sklaida: kino, radijo, televizijos, elektroninės komunikacijos internetu ir kt. Bažnyčia bandė naudoti šias naujas galimybes vykdyti savo misiją įvairiose srityse“².

Anot Federico Lombardi, „Vatikano komunikacijos priemonės taip pat laikėsi šio istorinio vystymosi“³. Oficialus Šventojo Sosto laikraštis „L'Osservatore Romano“ pirmą kartą išleistas Romoje 1861 metų liepos 1 dieną. Iš pradžių laikraščio tikslai buvo atskleisti ir paneigti šmeižtus prieš Romos popiežių, pateikti svarbiausias Romos ir kitų miestų naujienas, šviesti piliečius apie tautines pareigas, skatinti pagarbą monarchui ir Romos popiežiui, rinkti ir platinti meno, literatūros, mokslo naujienas, taip pat popiežiaus pasiekimus. Oficialiu Šventojo Sosto laikraščiu

¹ FILTEAU, Jerry. *Study finds one-fourth of Catholics read diocesan newspaper* [Studija atskleidė, kad ketvirtadalis katalikų skaito parapijos laikraščius] [interaktyvus]. 2007 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <www.catholicnews.com/data/stories/cns/0701284.htm>.

² LOMBARDI, Federico. *Catholic Media: the Communicative Experience of the Holy See* [Katalikiška žiniasklaida: Šventojo Sosto komunikacijos patirtis]: [interaktyvus]. 2009 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.zenit.org/article-25123?l=english>>.

³ LOMBARDI, išnaša 2.

„L'Osservatore Romano“ paskelbtas 1885 metais. Nuo to laiko jame pateikiamos naujausios Vatikano naujienos anglų, ispanų, prancūzų ir italų kalbomis. Taip pat leidžiamas oficialus Šventojo Sosto spaudos tarnybos biuletėnis, kuriame skelbiamos oficialios Popiežiaus ir įvairių departamentų, susijusių su Šventuoju Sostu, veiklos naujienos.

Oficialus Šventojo Sosto radijas pavadinimu „Vatikano radijas“ įkurtas 1931 metų vasario 12 dieną. 1941 metų pavasarį „Vatikano radijas“ transliavo 57 reguliarias laidas per savaitę 11 kalbų, tarp jų ir lietuvių. 1996 metais „Vatikano radijas“ girdimas visame pasaulyje kasdien 34 kalbomis ir transliuojamas iš Vatikano trumposiomis bangomis, vidutinėmis bangomis, FM bei satelitu.

Vatikano televizijos centras (toliau – CTV) įkurtas 1983 metais. Pagrindinis šio centro tikslas yra skleisti Evangelijos žinią naudojantis televizija. Centro veiklą sudaro tiesioginės transliacijos, gamyba, archyvavimas ir kasdienė pagalba kitiems transliuotojams. Kiekvienais metais žiūrovai gali pamatyti 130 tiesioginių Vatikano viduje vykstančių įvykių transliacijų (Viešpaties Angelo malda, bendrosios popiežiaus audiencijos, kitos šventės). Tiesiogiai transliuojamos ir popiežiaus kelionės Italijoje bei kitose šalyse. CTV raportuoja kasdieninę viešąją Šventojo Tėvo veiklą. Taip pat platina informaciją spaudos agentūroms ir televizijos stotims, kurios to pageidauja. Atvykusiems į Vatikaną užsienio korespondentams, CTV pasiūlo savo pagalbą (vaizdo ir garso pagalba, transliacijų, redagavimo priemonės).

1991 metais įsikuria ir Vatikano Informacijos Tarnyba (toliau – VIS). Tai naujienų tarnyba, teikianti informaciją apie Magisteriumą (viešąją Bažnyčios poziciją) ir pastoracines popiežiaus veiklas bei Romos Kuriją. VIS perduoda naujienas nuo pirmadienio iki penktadienio ištikus metus, išskyrus rugpjūčio mėnesį. Informacija leidžiama anglų, italų, ispanų ir prancūzų kalbomis.

Stengiantis panaudoti naujausias technologijas Katalikų Bažnyčios sklaidai pasaulyje 2006 metais Romoje įkuriama dar viena katalikiška naujienų agentūra „H2Onews“ (žr. 2 priedą). Ši naujienų agentūra kuria ir platina naujienas apie Katalikų Bažnyčios gyvenimą, socialinius, kultūrinius jos įvykius kiekvieną dieną devyniomis kalbomis. Iš Romos kasdien parengiama nuo 5 iki 10 reportažų, kurių trukmė yra apie vieną minutę. Parengtas žinias gali transliuoti kitos katalikiškos televizijos ir radijo stotys, interneto portalai.

Nuolatinis naujų katalikiškų žiniasklaidos priemonių kūrimas Vatikane ir kitose šalyse rodo katalikų pastangas nuolat atsinaujinti, atsiliepti į laikmečio situaciją, siekti įvairiais būdais sudominti visuomenę Katalikų Bažnyčia ir jos įvykiais.

Kita katalikiškos žiniasklaidos tendencija – siekis kurti ne tik vietines žiniasklaidos priemones, bet ir tarptautines. Vienas žinomiausių tarptautinės katalikiškos žiniasklaidos organizacijos pavyzdžių – naujienų agentūra „Zenit“. Tai pelno nesiekianti tarptautinė naujienų agentūra, kurios tikslas – informuoti apie popiežiaus ir visos Katalikų Bažnyčios veiklą, diskusijas, išleidžiamus dokumentus. Ypatingas dėmesys skiriamas šeimos, žmogaus teisių, religinės laisvės,

abortų, kontracepcijos, socialinio teisingumo temoms. Įkurta 1997 metais, ši agentūra publikuoja naujienas ispanų, anglų, prancūzų, vokiečių, portugalų, italų ir arabų kalbomis. Daugiau kaip penkiasdešimt joje dirbančių žmonių gyvena įvairiose šalyse, t.y. Jungtinėse Amerikos Valstijose, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Vokietijoje, Austrijoje, Anglijoje, Brazilijoje, Meksikoje, Australijoje, Rusijoje ir Libane.

Žinomiausias tarptautinis katalikiškas radijo tinklas yra „World Family of Radio Maria“ asociacija, kuri šiuo metu vienija penkiasdešimt dvi radijo stotis keturiuose žemynuose: Europoje, Azijoje, Amerikoje ir Afrikoje. „1983 metais pradėjo veikti parapijinė Milano vyskupijos Erbos miesto radijo stotis „Radio Maria“, kuri nuolat plėsdamasi buvo girdima visoje Italijoje. Kai radijo veikla peržengė Italijos sienas, 1998 metais buvo įkurta pasaulinė „World Family of Radio Maria“ asociacija. Tai nevyriausybinė organizacija, kurios tikslas – skelbti Evangeliją. Asociacijos centras yra Italijoje, Casciogo mieste. Siekiant geriau dalintis turimais resursais ir patirtimi visos šios „World Family of Radio Maria“ radijo stotys yra integruotos į vieną tarpusavio pagalbos sistemą“¹.

Kuriami ne tik tarptautiniai, bet ir nacionaliniai tinklai, pavyzdžiui, „Prancūzijoje yra vyskupijos radijų, kurie sujungti į tinklą nacionaliniu lygiu (RCF, Radijo Chrétiennes) ir kurie gauna bei retransliuoja Vatikano radijo programas prancūzų kalba, taip pat kuria originalias radijo laidas“².

Tarptautinis televizijos tinklas EWTN, įkurtas 1981 metais Jungtinėse Amerikos Valstijose, tapo „didžiausiu religinės žiniasklaidos tinklu pasaulyje, veikiančiu ištisą parą daugiau nei 148 milijonų namų 144 šalyse ir teritorijose“³. Informacija daugiausiai transliuojama anglų ir ispanų kalbomis. EWTN teikia daugiau kaip 80% originalios programos, į kurią įeina pokalbių laidos, vaikų animacija, tiesioginės Bažnyčios įvykių transliacijos, dokumentika.

Šiuo metu skaičiuojama apie 2000 didesnių ar mažesnių katalikiškų televizijų pasaulyje. „Katalikiškos televizijos stipriausios ispaniškai kalbančiose šalyse – Ispanijoje, Lotynų Amerikoje, Pietų Amerikos šalyse, kai kurios jų sėkmingai varžosi su komercinėmis televizijomis“⁴.

Skaitmeninių technologijų plėtra taip pat turėjo įtakos Katalikų Bažnyčios suvokimui apie katalikiškos žinios sklaidimą visuomenės informavimo priemonėse. Federico Lombardi teigia, kad „daug jaunų žmonių šiandien naudoja keletą būdų bendrauti, pavyzdžiui, per internetą, iPod ar mobiliaisiais telefonais. <....> Mes turime pajėgti surasti jaunuolius ir patraukti šiais naujais

¹ *Kas tai?* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.radiomaria.lt/index.php?mod=2&lang=lt>>.

² LOMBARDI, Federico. *Catholic Media: the Communicative Experience of the Holy See [Katalikiška žiniasklaida: Šventojo Sosto komunikacijos patirtis]* [interaktyvus]. 2009 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.zenit.org/article-25123?l=english>>.

³ *About EWTN* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ewtn.com/general/index.asp>>.

⁴ GINTALAITĖ, Laura. *Kur jūs, katalikai verslininkai?*: straipsnis [interaktyvus]. 2007 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą <http://www.lzs.lt/about.php?id=259&type=paper&page_menu=4>.

komunikacijos būdais, siūlydami jiems atsakymus į jų klausimus ar poreikius¹. Šiam tikslui Vatikano radijo ir Vatikano televizijos centro naujienos publikuojamos YouTube sistemoje, tačiau kartu pateikiama nuoroda į Šventojo Sosto interneto svetainę.

Pasaulyje pamažu kuriasi ir interneto televizijos, interneto radijo stotys, interneto dienraščiai, tinklaraščiai, parsisiunčiamos prenumeruojamos laidos. Dauguma katalikiškos pakraipos laikraščių ir žurnalų, antžeminių radijų, televizijų taip pat pateikia informaciją internetu.

Interneto dienraščiai atsirado paskutiniame XX amžiaus dešimtmetyje. Vienas iš pirmųjų katalikiškų dienraščių www.TheCatholicCulture.org įsikūrė 1993 metais. Tai vienas iš didžiausių ir žinomiausių katalikiškų interneto dienraščių pasaulyje.

Interneto radijo stotys pradėjo kurtis XXI amžiaus pradžioje, pavyzdžiui, Vašingtono interneto radijas www.catholicradio-dc.org susikūrė 2000 metais.

Katalikiški tinklaraščiai kuriasi nuo XXI amžiaus pradžios. Vienas iš pirmųjų kunigų tinklaraštininkų Filipinuose, baigęs socialinę komunikaciją popiežiškajame Romos universitete, nuo 2005 metų teikia video informaciją interneto tinklaraštyje www.stephencuyos.com (žr. 3 priedą). Šio tinklaraščio tikslas – parodyti, kad naujausios technologijos gali pasitarnauti Evangelijos skleidimui. 2008 metais sukurta speciali katalikiškų tinklaraščių paieška www.catholicblogs.com, kurioje galima rasti apie 100 tūkstančių straipsnių iš maždaug 1000 katalikiškų tinklaraščių.

Pastaraisiais metais pradėjo kurtis interneto televizijos. Pirmoji katalikiška interneto televizija www.RealCatholicTV.com įkurta 2008 metais Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Lankytojų skaičiumi tradicinė žiniasklaida kartais pralenkia naujausias technologijas naudojančias visuomenės informavimo priemones. Kaip pavyzdį Federico Lombardi pateikia Čekijos katalikiškas žiniasklaidos priemones: „Čekijos interneto svetainės sulaukė 300000 lankytojų per metus, apie 1000 per dieną. Bet radijo programos klausosi 50000 ir 90000 klausytojų per dieną. Tai reiškia, kad mes privalome būti apdairūs ir realūs vertindami faktinį įvairių žiniasklaidos priemonių svorį“².

Ši katalikiškos žiniasklaidos vartojimo situacija atitinka visos žiniasklaidos situaciją. Kaip teigia V. Urbonas, „per pastaruosius kelis dešimtmečius daugelis jau spėjo įsitikinti, jog internetas nesiruošia pakeisti tradicinių žiniasklaidos priemonių, o priešingai, padeda išplėsti jų skaitytojų, klausytojų bei žiūrovų auditoriją virtualioje erdvėje“³.

Nepaisant to, kad katalikiška žiniasklaida stengiasi atsilipti į laikmečio situaciją, naudoja naujausias technologijas, ji nėra populiari visuomenėje. Tiražo atžvilgiu katalikiški leidiniai stipriai nusileidžia nereliginei žiniasklaidai. Pavyzdžiui, Prancūzijoje nuo 1883 metų einančio katalikiško

¹ LOMBARDI, Federico. *Catholic Media: the Communicative Experience of the Holy See [Katalikiška žiniasklaida: Šventojo Sosto komunikacijos patirtis]* [interaktyvus]. 2009 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.zenit.org/article-25123?l=english>>.

² LOMBARDI, Federico. Išnaša 1.

³ URBONAS, Vytas. *Pasaulio žiniasklaidos sistemos*. Klaipėda, 2003, p. 26.

dienraščio „La Croix“ tiražas siekia 90 000 egzempliorių, kai didžiausių nacionalinių dienraščių tiražai yra apie 400 000 egzempliorių. Kaip išimtį galima pateikti tik Italijoje leidžiamą savaitinį katalikišką žurnalą „Famiglia Christiana“ („Krikščionio šeima“), kurio tiražas siekia 1.18 milijoną egzempliorių. Tiražu šis leidinys lenkia daugumą verslo, prekybos, visuomenės žurnalų. Tai didžiausias pasaulyje katalikiškas savaitraštis (žr. 4 priedą).

Apžvelgus katalikiškos žiniasklaidos kūrimosi dinamiką pasaulyje galima daryti išvadą, kad per visą istoriją susikūrė nemažai katalikiškų leidinių, radijų, mažiau interneto svetainių ir televizijų. Daugiausiai vyrauja katalikiški žurnalai ir savaitraščiai.

Stipriausias tradicijas katalikiška žiniasklaida turėjo didžiosiose ekonomiškai išsivysčiusiose ir daugiausiai gyventojų turinčiose pasaulio valstybėse.

2.2. Katalikų Bažnyčios požiūris į žiniasklaidą Vatikano dokumentuose

Apie visuomenės informavimo priemonių svarbą Katalikų Bažnyčia pradėjo viešai kalbėti II Vatikano susirinkimo metais. Pirmasis dokumentas, susijęs ne tik su katalikiškos, bet apskritai, visos žiniasklaidos reglamentavimu, dekretas dėl visuomenės komunikavimo priemonių „Inter mirifica“, parengtas ir išleistas 1963 metais gruodžio 4 dieną. Pirmame šio dekreto skyriuje Katalikų Bažnyčia pateikia teigiamą požiūrį į žiniasklaidos priemones: „Tarp nuostabiausių technikos išradimų, kuriuos, ypač mūsų laikais, Dievo padedamas žmogus genijus padarė kūrinijoje, Motina Bažnyčia itin rūpestingai priima ir stebi pirmiausia tuos, kurie labiau susiję su žmogaus dvasia ir kurie atvėrė naujus kelius nepaprastai lengvai perduoti bet kokias žinias, mintis bei nuostatas. Iš tų išradimų ypač išsiskiria tokios priemonės, kurios dėl pačios savo prigimties gali pasiekti ir paveikti ne tik atskirus žmones, bet ištisas minias bei visą žmonių visuomenę, kaip antai spauda, kinas, radijas, televizija ir kitos, kurias galima vadinti visuomenės komunikavimo priemonėmis“¹. Įvardijamos šios teigiamos visuomenės komunikavimo priemonių ypatybės:

1. Prisidėjimas prie visuomenės pažangos ir bendro gėrio skatinimo.
2. Dvasios poilsis ir lavinimas.
3. Dievo karalystės plėtimas.

Kad visuomenės komunikavimo priemonės sugebėtų atlikti minėtas funkcijas, Katalikų Bažnyčia dekretu „Inter mirifica“ pateikia nurodymus visiems žiniasklaidos priemonių kūrėjams:

- Tvirtai laikytis moralės normų.
- Tiksliai, neiškreiptai, neištraukiant iš konteksto pateikti informaciją.

¹ *Inter mirifica* [interaktyvus]. Dekretas dėl visuomenės komunikavimo priemonių. Visuotinis Vatikano II susirinkimas. Vatikanas, 1963 [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/vatikano_2s/inter-mirifica.html>.

- Teikti išsamią ir tikrovę atitinkančią informaciją.
- Gerbti žmogaus orumą, jo teisę į privatumą.
- Skleisti teisingą viešąją nuomonę.
- Derinti žiniasklaidos priemonių ekonominę, politinę bei meninę pusę, kad jos niekuomet neprieštarautų bendrajam gėriui.

Šie reikalavimai taikomi visai žiniasklaidai, taip pat ir katalikiškai, tačiau pastarajai keliami papildomi uždaviniai:

1. Skelbti tikėjimą ir liudyti Kristų.
2. Skleisti katalikų mokymą ir įstatymus.
3. Skleisti Bažnyčios gyvenimo naujienas.

Šiems uždaviniams vykdyti dokumente skatinama laiku parengti kunigus, vienuolius ir pasauliečius, kad jie sugebėtų sumaniai panaudoti žiniasklaidos priemones apaštalavimo tikslais.

Dekrete įsteigiama speciali Šventojo Sosto tarnyba, kuriai pavedama „pasitelkus iš įvairių kraštų dalyko žinovų, išleisti pastoracinę instrukciją“¹.

Ši instrukcija, pavadinimu „*Communio et progressio*“, Popiežiškosios visuomenės komunikavimo priemonių tarybos išleidžiama po aštuonerių metų, t.y. 1971 metų gegužės 23 dieną. Joje smulkiau išdėstomi reikalavimai žiniasklaidos priemonėse dirbantiems asmenims, kartu pritariant viskam, kas buvo parašyta dekrete „*Inter mirifica*“.

Naujame dokumente pakartojamas dekreto „*Inter mirifica*“ teiginys, kad pirmutiniai ir svarbiausi visuomenės komunikavimo priemonių tikslai yra žmonių visuomenės bendrystė ir pažanga.

Smulkiau apie tai, kaip katalikiška žiniasklaida gali prisidėti prie visuomenės pažangos kalbama trečiojoje pastoracinės instrukcijos dalyje „Katalikų užduotys komunikavimo priemonių srityje“ Joje teigiama: „Jei katalikai tikrai nori prisidėti prie to, kad šiuolaikinėmis priemonėmis vykdomas visuomenės komunikavimas tarnautų žmogui, tai daugiausia naudos jie gali suteikti dvasinėje srityje“². Anot instrukcijos, jų misija yra supažindinti „su katalikų požiūriu į visiemis aktualias visuomenės problemas“, taip pat padėti, kad skleidžiant naujienas „neliktų nepaminėti visus dominantys religiniai įvykiai ir apskritai išryškėtų visų įvykių religinis aspektas“³.

Kad galėtų visiškai įgyvendinti šiuos uždavinius, vyskupams, kunigams, vienuoliams, pasauliečiams „būtina savarankiškai nuolatos domėtis naujausiais pasiekimais komunikavimo

¹ *Inter mirifica* [interaktyvus]. Dekretas dėl visuomenės komunikavimo priemonių. Visuotinis Vatikano II susirinkimas. Vatikanas, 1963, 19 skyrius [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/vatikano_2s/inter-mirifica.html>.,

² *Communio et progressio* [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių komisija. Roma, 1971, 102 skyrius [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/instrukcijos/communio_et_progressio.html>.

³ *Communio et progressio*, išnaša 2, 103 skyrius.

sirtyje, <....> gerai išmanyti viešosios nuomonės susidarymo procesus ir prisitaikyti prie mūsų dienų aplinkybių“¹. Taigi žiniasklaidos priemonėse dirbantys katalikai skatinami prisitaikyti prie šiuolaikinio pasaulio, jo komunikavimo kalbos ir stiliaus.

Pastoracinėje instrukcijoje keliamas reikalavimas, kad katalikiška produkcija neatsiliktų nuo nereliginės kokybiškumu, patrauklumu, įdomumu, kūrybingumu, kompetencija, taikytų visus principus, kuriais skatinama vadovautis ir nereliginė žiniasklaida, t.y. sąžiningumu, tikslumu, objektyvumu, atvirumu, patikimumu, pagarba žmogui, jo orumui ir privatumui.

Iškeliamas nuomonių įvairovės klausimas. Katalikų Bažnyčia ragina katalikus visuomenės informavimo priemonėse nebijoti laisvai reikšti savo nuomonę įvairiais klausimais, diskutuoti, dalintis informacija, tačiau ten, kur kalbama apie esminius krikščioniškus tikėjimo klausimus, katalikų žurnalistams liepiama aiškinti juos laikantis oficialaus Katalikų Bažnyčios požiūrio.

Kitas Popiežiškosios visuomenės komunikavimo priemonių tarybos aktas, susijęs su žiniasklaidos reglamentavimu, išleistas 1989 gegužės 7 dieną. Tai pastoracinis atsakas „Pornografija ir smurtas visuomenės komunikavimo priemonėse“, kuriame įvardijama pornografijos ir smurto problema žiniasklaidos priemonėse: „Tarp nerimą keliančių šio meto reiškinių reikėtų paminėti pornografijos bei nevaldomo smurto plitimą daugelyje bendravimo priemonių. Knygos ir žurnalai, įrašai, kinas, teatras, televizija, vaizdajuostės, reklaminiai siužetai ir netgi telekomunikacijos priemonės dažnai pateikia smurtišką elgesį arba permissyvią lytinę veiklą atvirai pornografiniu ir moralinius jausmus užgaunančiu būdu“². Dokumente pabrėžiama pornografijos ir smurto žala atskiriems individams, ypač vaikams, taip pat ir visai visuomenei. Skatinama gerbti žmogaus teisę „į intymumą, viešąjį padorumą ir pagrindinių vertybių apsaugą“³.

Komunikavimo priemonių darbuotojai raginami stabdyti smurto ir pornografijos srautą, vienytis formuluojant etikos kodeksus ir juos taikyti žiniasklaidos priemonėse, taigi skatinama savireguliacija.

1992 metų vasario 22 dieną Popiežiškosios visuomenės komunikavimo priemonių taryba išleidžia naują pastoracinę instrukciją dėl visuomenės komunikavimo priemonių „Aetatis novae“. Ji parengta jaučiant poreikį apmąstyti jau išleistus dokumentus naujoje visuomenės situacijoje, t.y. praėjus dvidešimt metų nuo pastoracinės instrukcijos „Communio et progressio“ išleidimo.

¹ *Communio et progressio* [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių komisija. Roma, 1971, 110 skyrius [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/instrukcijos/communio_et_progressio.html>.

² *Pornografija ir smurtas visuomenės komunikavimo priemonėse*: pastoracinis atsakas [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo taryba. Vatikanas, 1989, 5 skyrius [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/kiti_dokumentai/pornografija_ir_smurtas.html>.

³ *Pornografija ir smurtas visuomenės komunikavimo priemonėse*, išnaša 2, 21 skyrius.

„Visuomenės komunikavimo priemonės galima naudoti Evangelijai skelbti arba jai nutildyti žmonių širdyse“¹, – teigiama pastoracinėje instrukcijoje „Aetatis novae“. Kadangi žiniasklaidos priemonės daro didelę įtaką realiam gyvenimui, išskirdamos tam tikrus įvykius kaip itin svarbius, Katalikų Bažnyčia šiame dokumente nuogaštuoja, kad Evangelija neliktų aktualios informacijos, naujienų užribyje. Todėl instrukcijoje katalikai skatinami stengtis, kad jų balsas būtų girdimas visuomenės komunikavimo priemonėse, kviesti į dialogą visuomenės informavimo priemonės, taip pat patiems katalikams žurnalistams įgyti profesionalių įgūdžių ir žinių visuomenės komunikavimo priemonių srityje.

Be to, instrukcijoje įvardijamos kelios su religine ir nereligine žiniasklaida susijusios problemos, raginant jas spręsti. Visų pirma kalbama apie tai, kad pelno motyvai ir reklamuotojo interesai daro neigiamą įtaką žiniasklaidos turiniui, kai „populiarumui teikiama pirmenybė kokybės atžvilgiu, nugali žemiausias bendrasis vardiklis“². Raginama neleisti reklamuotojams per žiniasklaidos priemones formuoti dirbtinius poreikius bei vartojimo modelius. Primenama, kad visose žiniasklaidos priemonėse dirbantys individai turi gerbti asmenį, prisidėti prie jo integralaus vystymosi, apimančio „žmogaus ir visuomenės kultūrinius, transcendentinius ir religinius matmenis“³.

Visuomenės informavimo priemonės kviečiamos organizuoti diskusijas ir kalbėti vartotojams, kad prisirišimas prie išgalvotų visuomenės komunikavimo priemonių personažų nepakeistų tarpasmeninio ryšio tarp šeimos narių ir draugų. „Aetatis novae“ mėgina spręsti ir nelygybės dėl galimybės prieiti prie informacijos ir dalyvauti jos kūrime klausimą: „Reikia ypatingų nacionalinių ir tarptautinių pastangų, kad vargšams ir ne tokiems galingiems būtų garantuotas ne tik priėjimas prie informacijos, būtinos jų asmeniniam bei visuomeniniam vystymuisi, bet veiksmingas, atsakingas jų vaidmuo sprendžiant dėl visuomenės komunikavimo priemonių turinio ir nustatant nacionalinių visuomenės komunikavimo institucijų politiką bei struktūrą“⁴.

Galų gale dirbantiems žiniasklaidos srityje katalikams primenama, kad siektų profesionalumo, o Evangelijos žinią stengtųsi integruoti į „naująją kultūrą, sukurtą šiuolaikinio komunikavimo <...>, su naujomis kalbomis, naujomis technikomis ir nauja psichologija“⁵. Raginama, kad katalikų požiūris į komunikavimo priemones pasižymėtų „tiesos meilės gaivinamu kritiniu jausmu“, taip pat „laisvės ir pagarbos asmens kilnumui gynimu“⁶. Taip pat iškeliamą pareigą Katalikų Bažnyčiai

¹ *Aetatis novae*: pastoracinė instrukcija [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba. Vatikanas, 1992, 1 skyrius [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/instrukcijos/aetatis_novae.html>.

² *Aetatis novae*, išnaša 1, 5 skyrius.

³ *Aetatis novae*, išnaša 1, 7 skyrius.

⁴ *Aetatis novae*: išnaša 1, 15 skyrius.

⁵ *Aetatis novae*, išnaša 1, 11 skyrius.

⁶ *Aetatis novae*, išnaša 1, 13 skyrius.

„remti autentišką kraštų kultūrą, ryžtingai ir drąsiai priešinantį visų pavidalų monopolizavimui ir manipuliavimui“.

XXI amžiaus pradžioje, 2000 metų birželio 4 dieną, Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba išleidžia dar vieną dokumentą „Visuomenės komunikavimo etika“, kuriame neprieštaraudama iki šiol išleistiems dokumentams iškelia naujas žiniasklaidos problemas ir etines normas.

Opiausiomis ir spęstinomis žiniasklaidos priemonių problemomis įvardijamos šios:

1. Susvetimėjimo skatinimas.
2. Klaidingų, destruktinių vertybių, tokių kaip reliatyvizmas, utilitarizmas, mirties kultūros skleidimas.
3. Klaidinga informacija ir dezinformacija.
4. Priešiškumo ir konfliktų kurstymas.
5. Politikų naudojimas visuomenės komunikavimo priemonėmis „demagogijos bei apgaulės tikslais“, siekiant „palaikyti neteisingą politiką bei despotiškus režimus“¹.
6. Žemų ir nesuderinamų su žmogaus orumu dalykų skleidimas, menkinimas to, „kas iškilu ir kilnu“².
7. Vulgarumo ir banalumo skatinimas, pateikiant menkaverčius produktus, nesistengiant lavinti vartotojo skonio.
8. Stereotipų, pagrįstų rasine ir etnine priklausomybe, lytimi, amžiumi ir kitais veiksniais, įskaitant religiją, visuomenės komunikavimo priemonėse paplitimas.
9. Naujų ir svarbių dalykų, įskaitant Evangelijos gerąją naujieną, ignoravimas ir telkimas dėmesio į tai, „kas madinga ir neįprasta“³.
10. Tarnavimas privačių asmenų, įstaigų interesams.
11. Per visuomenės komunikavimo priemones primetamas kultūrinis vyravimas, kai turtingų valstybių kultūra užgožia ir išstumia mažesnių valstybių kultūrą ir tradicines vertybes.
12. Paviršutiniškas, niekinantis, nerimtas religijos vertinimas.

Dėl kai kurių ydų „Visuomenės komunikavimo etikoje“ kritikuojama ir religinė žiniasklaida:

1. „Smerkiantis ir neigiamas požiūris į visuomenės komunikavimo priemones; negebėjimas suvokti, kad tokie pagrįsti visuomenės komunikavimo kriterijai kaip objektyvumas ir nešališkumas gali neleisti skirti ypatingą dėmesį institucinių religijos interesų traktavimui“⁴.
2. „Religinių naujienų pateikimas emociniu, manipuliaciniu stiliumi“¹.

¹ *Visuomenės komunikavimo etika* [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo taryba. Vatikanas, 2000, 15 skyrius [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/kiti_dokumentai/komunikavimo-etika.html>.

² *Visuomenės komunikavimo etika*, išnaša 1, 13 skyrius.

³ *Visuomenės komunikavimo etika*, išnaša 1, 13 skyrius.

⁴ *Visuomenės komunikavimo etika*, išnaša 1, 18 skyrius.

3. Fundamentalizmo, fanatizmo rėmimas.

Kaip priešprieša minėtoms ydoms iškeliamos etikos normos, kurių turi laikytis religinės ir nereliginės žiniasklaidos atstovai:

1. Solidarumas, arba darbas dėl bendro gėrio, nenuteikinėjant vienos grupės prieš kitą, „pavyzdžiui, dėl klasių kovos, perdėto nacionalizmo, rasinio pranašumo, etninio valymo ir panašiai“².
2. Subsidiškumas.
3. Teisingumas.
4. Lygybė.
5. „Atskaitomybė naudojant viešuosius išteklius bei vykdant viešuoju pasitikėjimu paremtas funkcijas“³.
6. Sąžiningumas.
7. Suvokimas, jog „žmogus ir žmonių bendruomenė yra visuomenės komunikavimo priemonių naudojimo tikslas ir matas; komunikuoti turėtų žmogus su žmogumi, ir tai privalėtų tarnauti visapusiškam žmogaus vystymuisi“⁴.
8. Moralinė pareiga „pažinti itin pažeidžiamų žmonių – vargšų, pagyvenusiųjų, negimusiuoju, vaikų ir jaunuolių, engiamųjų ir išstumtųjų, moterų ir mažumų, ligonių ir neįgaliųjų, – taip pat šeimų ir religinių grupių poreikius bei interesus“⁵.
9. Nuomonės reiškimo laisvės derinimas su pagarba žmogui: „Yra akivaizdžių atvejų – pavyzdžiui, šmeižtas ir juodinimas, turiniai, kuriais siekiama kurstyti neapykantą bei konfliktus tarp individų bei grupių, nešvankybės ir pornografija, liguistas smurto vaizdavimas, – kai teisė į komunikavimą neegzistuoja“⁶.

Iš kataliko žurnalisto taip pat reikalaujama „stoti prieš mūsų dienų klaidingus dievus bei stabus – materializmą, hedonizmą, vartotojiškumą, siaurą nacionalizmą ir t. t. – skelbiant moralines tiesas, pagrįstas žmogaus orumu ir teisėmis, pirmenybės teikimu vargšams, visuotine gėrybių paskirtimi, priešų meile ir besąlygiška pagarba kiekvienai žmogiškajai gyvybei nuo prasidėjimo momento iki natūralios mirties, ir stengiantis tobuliau įgyvendinti Dievo karalystę pasaulyje, niekada neužmirštant, jog laikų pabaigoje Jėzus viską atstatys ir perduos Tėvui (plg. 1 Kor 15, 24)“⁷.

¹ *Visuomenės komunikavimo etika* [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo taryba. Vatikanas, 2000, 18 skyrius [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/kiti_dokumentai/komunikavimo-etika.html>.

² *Visuomenės komunikavimo etika*, išnaša 1, 22 skyrius.

³ *Visuomenės komunikavimo etika*, išnaša 1, 20 skyrius.

⁴ *Visuomenės komunikavimo etika*, išnaša 1, 21 skyrius.

⁵ *Visuomenės komunikavimo etika* išnaša 1, 22 skyrius.

⁶ *Visuomenės komunikavimo etika*, išnaša 1, 23 skyrius.

⁷ *Visuomenės komunikavimo etika*, išnaša 1, 31 skyrius.

Praėjus dvejiems metams po „Visuomenės komunikavimo etikos“ paskelbimo, Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba pirmą kartą pareiškia oficialų Katalikų Bažnyčios požiūrį į internetą ir 2002 metų vasario 22 dieną išleidžia su internetu susijusius aktus, t.y. „Bažnyčia ir internetas“ bei „Interneto etika“.

Abiejuose dokumentuose internetas, kaip ir visos kitos komunikavimo priemonės, vertinamas teigiamai. Primenant prieš tai išleistų instrukcijų požiūrį į komunikavimo priemones kaip į Dievo dovanas, dokumente „Bažnyčia ir internetas“ teigiama: „Mes irgi laikomės tokio požiūrio, ir toks yra mūsų požiūris į internetą“¹. Taip pat pritariama, jog internetas gali prisidėti prie žmonių pažangos, bendro gėrio kūrimo, Evangelijos skelbimo bei visos kitos naudos, kurią anksčiau apie tradicines visuomenės komunikavimo priemones kalbėdama pabrėžė Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba.

Tačiau įvardijamos ir interneto erdvės sukeltos problemos:

1. Abejingumas ir priešiškus krikščionių tikėjimui ir moralei.
2. Neapykantos kurstymas ir religinių bei etninių grupių, taip pat ir Katalikų Bažnyčios šmeižimas.
3. „Vartotojiškas“ požiūris į tikėjimo dalykus.
4. Katalikiškomis save vadinančių svetainių teikiamų vertybių nesuderinamumas su tikromis Bažnyčios vertybėmis.

Plačiau apie šias problemas kalbama dokumente „Interneto etika“. Jame internetui taikomi tokie pat reikalavimai, kokie iškeliami „Visuomenės komunikavimo etikoje“, kalbant apie visas komunikavimo priemones, t.y. bendrojo gėrio siekimas, solidarumas, prisidėjimas kuriant „teisingumo, taikos ir meilės valdomą pasaulį“².

Pabrėžus teigiamus interneto aspektus, pereinama prie šios technologijos keliamų problemų, „susijusių su tokiais dalykais kaip privatumas, duomenų saugumas ir konfidencialumas, autorinės teisės ir intelektinės nuosavybės teisiniai nuostatai, pornografija, neapykantą kurstančios svetainės, naujienų pateikimu dangstomas gandų skleidimas bei šmeižimas ir daug kas kita“³.

Plačiau aptariamos šios problemos:

1. Diskriminacijos forma, kai pagal priėjimo prie naujų informacijos technologijų galimybes visuomenė susiskirsto į turtinguosius ir neturtinguosius.

¹ *Bažnyčia ir internetas* [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba. Vatikanas, 2002, 1 skyrius [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/kiti_dokumentai/baznycia-ir-internetas.html>.

² *Interneto etika* [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba. Vatikanas, 2002, 5 skyrius [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/kiti_dokumentai/interneto-etika.html>.

³ *Interneto etika*, išnaša 2, 6 skyrius.

2. Padėtis, kai vyraujanti kultūra skleidžia klaidingas vertybes, „priešiškas tikrajam pavienių žmonių ir grupių gėriui“¹. Kaip pavyzdys pateikiama Vakarų sekuliarioji kultūra, kuri sukėlė santuokos ir šeimos gyvenimo krizę.
3. Viešosios valdžios mėginimai „blokuoti priėjimą prie informacijos – internete ar kitose visuomenės komunikavimo priemonėse <....>, taip pat manipuluoti viešuomene skleidžiant propagandą bei dezinformaciją, varžyti teisėtą raiškos bei nuomonės laisvę“². Kaip pavyzdys pateikiami autoritariniai režimai, o taip pat demokratinėse šalyse egzistuojantis reiškiny, kai tik turtingi politikai gali reikšti nuomonę visuomenės komunikavimo priemonėse.
4. Sensacijų ir gandų vaikymasis.
5. Naujienų, reklamos bei pramogos painiojimas.
6. Išsamaus, profesionalaus informavimo bei komentavimo trūkumas.

Apibendrinant aptartus dokumentus, galima padaryti išvadą, kad Katalikų Bažnyčia žiniasklaidos priemones vertinama teigiamai. Joms keliamas uždavinys prisidėti prie bendrojo gėrio ir visuomenės pažangos, vadovautis tokiais principais kaip sąžiningumas, objektyvumas, solidarumas, profesionalumas, atsakingumas, atskaitingumas, laisvės derinimas su pagarba žmogui, lygybė, tikslumas ir teisingumas. Žiniasklaidos priemonės raginamos atsisakyti veiklos, kuri prieštarauja šiems principams.

Pastoracinėje instrukcijoje „Aetatis novae“ ir kituose aptartuose dokumentuose Katalikų Bažnyčia ragina katalikus stengtis, kad jų balsas būtų girdimas visose visuomenės komunikavimo priemonėse. Katalikų Bažnyčia suvokia svarbą turėti ne tik jai lojalias žiniasklaidos priemones, tačiau ir kviesti į dialogą bei bendradarbiauti su kitomis visuomenės informavimo priemonėmis. Galima daryti išvadą, kad visos žiniasklaidos priemonės domina Katalikų Bažnyčią tiek, kiek jos gali prisidėti prie visuomenės pažangos ir bendro gėrio bei katalikų mokymo skleidimo.

Katalikiškoms žiniasklaidos priemonėms keliami uždaviniai profesionalumu neatsilikti nuo nereliginės žiniasklaidos, nuolat tobulėti ir daug dirbti patraukliai, efektyviai, profesionaliai, šiuolaikiškai skelbiant Evangeliją, operatyviai pateikiant katalikišką požiūrį į visuomenės problemas.

¹ *Interneto etika* [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba. Vatikanas, 2002, 11 skyrius [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/kiti_dokumentai/interneto-etika.html>.

² *Interneto etika*, išnaša 1, 12 skyrius.

3. LIETUVOS KATALIKIŠKOS ŽINIASKLAIDOS RAIDOS APŽVALGA

3.1. Katalikiška žiniasklaida Lietuvoje tarpukario ir sovietinės okupacijos metais

Šiuolaikinė katalikiška Lietuvos žiniasklaida atsirado ne tuščioje vietoje. Didelės įtakos jai turėjo tarpukariu leisti katalikiški leidiniai, nuo kurių vėliau, išsivadavus iš sovietinės okupacijos, ji galėjo atsispirti ir vystytis. Keletas tarpukariu klestėjusių leidinių, tokių, kaip „Ateitis“, „Soter“, „Logos“, „Kregždutė“, pasibaigus okupacijai buvo atgaivinti ir tebeleidžiami iki šių dienų. Todėl svarbu aptarti tarpukariu ir sovietmečiu gyvavusias katalikiškas žiniasklaidos priemones.

Tarpukario metais „nepriklausomoje Lietuvoje labai gausi buvo Lietuvos krikščionių demokratų partijos (susikūrusios 1917 metais) ir jai artimų katalikiškų draugijų bei organizacijų periodika“¹. 1917 metais pasirodė šios partijos laikraštis „Laisva Lietuva“ ir ėjo iki 1919 metų. Partija leido ir savaitraštį „Tėvynės sargas“, kuriame savo straipsnius spausdino kunigai ir pasauliečiai. Savaitraštis turėjo daug priedų („Ūkininkas“, „Žvaigždutė“, „Šeimyna“, „Jaunimas“, „Naujakurys“, „Svirplys“). Ta pati partija leido ir laikraštį „Tiesos kardas“, kuris vėliau pavadintas kitu pavadinimu „Laisvė“.

Tarpukariu ėjo lietuviškas katalikiškas dienraštis „XX amžius“ (1936 – 1940). Leidinys, „kurio tiražas 1939 metais siekė 40 000 egzempliorių, turėjo savo korespondentus Berlyne, Londone, Rygoje, Romoje, Stokholme, Taline , Varšuvoje“².

Platų leidinių tinklą visoje Lietuvoje tarpukariu įvairiuose miesteliuose ir kaimuose turėjo Ateitininkų federacija. Pagrindinis Ateitininkų federacijos žurnalas buvo „Ateitis“ (1911-1940) (žr. 5 priedą). Įvairiuose miesteliuose ir kaimuose buvo leidžiami ir mažesni ateitininkų leidiniai, tokie kaip „Ateities žiedas“ (Šiauliai, 1918-1925), „Ateities žiedai“ (Vilkaviškis, 1921), „Ateities spindulys“ (Seinai, 1921-1923), „Aras“ (Raseiniai, 1922-1927), „Ateities viltis“ (Dotnuva, 1923), „Ateities saulutė“ (Naumiestis, 1924), „Jaunimo diegas“ (Zarasai, 1925-1929), „Minčių vainikas“ (Rokiškis, 1925-1926), „Ateitininkų idėjos“ (Joniškis, 1927), „Naujas kelias“ (Vilkaviškis, 1932-1940), „Arų keliais“ (Kauno rajonas, 1933) ir kt.

Savo leidinius leido ir kitos organizacijos. „1918 m. liepos mėnesį Lietuvių katalikų pavasarininkų organizacija Vilniuje atnaujino 1912 -1914 m. ėjusio mėnesinio žurnalo „Pavasaris“ leidimą“³. Šv. Kazimiero draugija leido ir globojo tokius leidinius kaip ūkininkams skirtą žurnalą „Vienybė“, literatūros, mokslo ir politikos žurnalą „Draugija“.

¹ URBONAS, Vytas. *Lietuvių periodinė spauda: Raidos istorija ir dabartis*. Vilnius: Voruta, 1995, p. 75.

² URBONAS, išnaša 1, p. 76.

³ URBONAS, išnaša 1, p. 76.

Be jau minėtų ėjo ir kiti jaunimui skirti leidiniai, tokie, kaip Kretingos Pranciškonų privatinės gimnazijos religinio auklėjimo būrelio leidinys „Aukštyn“, pozityvios ir praktiškos krikščioniškos minties žurnalas „Jaunystei žydint“ (Šiauliai, 1936-1940), jaunimo vadų organizacinei praktikai, metodikai ir auklėjimui skirtas žurnalas „Jaunimo vadas“ (Kaunas, 1923-1940), Marijonų gimnazijos moksleivių laikraštėlis „Jaunystės žiedai“ (Marijampolė, 1924-1929), „Saulės“ mokytojų seminarijos mokinių būrelio laikraštėlis „Kelias“ (Kaunas, 1922).

Nemažai buvo ir vaikams skirtų katalikiškų leidinių: „Angelas sargas“ (blaivių lietuvių katalikų vaikų mėnesinis laikraštėlis. – Kaunas, 1922-1923) „Takelis“ („Kelio“ priedas vaikams. – Vilnius, 1928) „Kregždutė“ (Kėdainiai, 1934-1940), „Žvaigždutė“ (katalikų vaikų laikraštis. – Kaunas, 1923-1940).

Katalikams mokytojams buvo skirtas leidinys „Lietuvos mokykla“ (1918-1940) su priedu „Mūsų kalba“ (1925-1926).

„Trečiajame dešimtmetyje pasirodė katalikiškos orientacijos gamtos, filosofijos, teologijos mokslų žurnalai „Kosmos“, „Logos“, „Soter“. Iš almanacho tipo leidinio „Romuva“ (1921-1922) vėliau kilo „Naujosios romuvos“ (1931-1940) - moderniosios katalikybės savaitinio žurnalo idėja.“¹

Atskiros konfesijos leido savo leidinius. Jėzuitai leido „Žvaigždė“ (1920-1940), pranciškonai – „Šv. Pranciškaus varpelis“ (1923-1934), leidinį „Pranciškonų pasaulis“ (1935-1940), laikraštį „Sursum Corda“ (1936-1940). Šv. Kazimiero draugija įkūrė konfesinį žurnalą „Ganytojas“, vėliau tapusį neoficialiu trijų vyskupijų organu „Tiesos kelias“ (1925-1940). Vienuoliai marijonai nuo 1926 metų Marijampolėje leido savaitinį žurnalą „Šaltinis“ ir mėnesinį laikraštį „Šventųjų bendravimas“ (1930-1934). Kapucinai Kaune leido mėnesinį žurnalą „Lurdas“ (1936-1940).

Kai kurios kunigų seminarijos turėjo savo leidinius, pavyzdžiui, Vilkaviškio kunigų seminarija leido laikraštį „Mūrų aidai“ (Gižai, 1922-1928.) Kauno dvasinės žemesniosios seminarijos klierikams buvo leidžiamas laikraštėlis „Mūsų draugas“ (Kaunas, 1923).

Gausūs atskirų parapijų katalikiški leidiniai, tokie, kaip „Marijampolės parapija“ (Marijampolė, 1930-1940), „Kretingos R.K. parapija“ (Kretinga, 1935-1940) „Mūsų parapija“ (Skirsnemunė, 1937-1940), „Anykščių parapija“ (Anykščiai, 1938-1940), „Kudirkos Naumiesčio parapija“ (Kudirkos Naumiestis, 1938-1939), „Kražių aidai“ (Kražiai, 1939-1940) ir kt.

Moterims ir merginoms tarpukariu ėjo katalikiški žurnalai „Moteris“ (1920-1924), „Naujoji vaidilutė“ (1921-1940), „Moterų balsas“ (Kaunas, 1918).

Blaivybei skirtas leidinys „Sargyba“ ėjo su pertraukomis (1924-1934; 1937-1939).

Darbininkams Kaune buvo leidžiamas katalikiškas savaitraštis „Darbininkas“ (1919-1940), ūkininkams – savaitraštis „Ūkininkas - vyrų žygiai“.

¹ BULOTA, Jonas, Periodinės spaudos raida Lietuvoje. In *Žurnalisto žinybas*, Kaunas: Vilius, 1992, p. 35.

Kaune populiarus tapo 1928 metais pradėtas leisti savaitraštis „Mūsų laikraštis“, „kurio tiražas buvo pasiekęs 87 tūkst. egzempliorių“¹. Taip pat Kaune ėjo dienraštis „XX amžius“ (1936-1940).

Katalikų spaudos darbą organizavo ir koordinavo Katalikų veikimo centras (KVC), veikęs nuo 1919 iki 1940 metų. Prie šio centro buvo įsteigtas Katalikų spaudos biuras, kuris „leido informacinius biuletenius, informuodavo apie bažnytinio gyvenimo įvykius užsienio spaudoje, išsivijęs laikraščius, atsakydavo į neteisingą kritiką katalikų atžvilgiu, šaukdavo lietuvių katalikų spaudos pasitarimus, kaupė spaudos ir jos iškarpu archyvą“². Katalikų veikimo centras jungė „daugiau kaip 20 katalikiškos orientacijos pasaulietinių sąjungų ir draugijų, veikusių 1919 – 1940 m.“³.

Be spaudos 1941 metų pavasarį pradėta transliuoti Vatikano radijo laida lietuvių kalba. Tais metais „Vatikano radijas transliavo 57 reguliarias laidas per savaitę 11 kalbų, tarp jų ir lietuvių. 1941 metais laidos nutrūko. Vatikano radijas lietuvių kalba tylėjo iki karo pabaigos“⁴.

1944 metais sovietams okupavus Lietuvą, katalikiško pobūdžio periodinė spauda buvo uždrausta, o Vatikano radijo transliacijos Lietuvoje nebebuvo transliuojamos.

Vis dėlto „sovietinės priespaudos metais pagrindiniai krikščioniškos minties leidiniai suvaidino nemenką vaidmenį mūsų šalies laisvėjimo procese“⁵. Žinomiausia ir įtakingiausia šiuo požiūriu buvo „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika“, leista nuo 1972 iki 1989 metų. Leidinyje dirbo katalikų kunigai, vienuolės, vienuoliai, pasauliečiai katalikai. Kronikos tikslas buvo rinkti ir skleisti žinias apie sovietų valdžios vykdomą katalikų persekiojimą okupuotoje Lietuvoje.

Pokario metais, Romoje atsiradus gausiam iš Lietuvos pasitraukusių kunigų būriui, Vatikano radijo lietuviška laida buvo atgaivinta. „Transliacijos prasidėjo 1946 metų birželio 8 dieną. Kai tik pirmieji „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos“ numeriai pasiekė Vakarų, radijo laidose atsirado nauja skiltis – „Žinios iš Vyskupijų“. Šitokia antraštė buvo vadinamos Kronikos žinios. Nuo 1972 iki 1988 metų Vatikano radijo laidose buvo perskaityti beveik visi Kronikos numeriai. Kai Kronikos žinias ėmė transliuoti Vatikano radijas, ji tapo prieinama kiekvienam, kas turi trumpabangį radijo imtuvą, Kronikos poveikis keliskart padidėjo“⁶.

¹ *Istorija* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://kaunas.lcn.lt/01/istorija/nepriklausomybe.html>>.

² *Istorija*, išnaša 1.

³ URBONAS, Vytas. *Lietuvių periodinė spauda: Raidos istorija ir dabartis*. Vilnius: Voruta, 1995, p. 78.

⁴ *Apie mus* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.radiovaticana.org/lt/chisiamo.asp>>.

⁵ *Lietuvos Vyskupų laiškas Visuomenės komunikavimo priemonių dienai* [interaktyvus]. 2006 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://lvk.lcn.lt/naujienos/82>>.

⁶ *Apie mus* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.radiovaticana.org/lt/chisiamo.asp>>.

3.2. Katalikiška žiniasklaida nepriklausomoje Lietuvoje 1991 – 2000 metais

Atgavus nepriklausomybę, nuo 1989 metų iki XXI amžiaus Lietuvoje visą dešimtmetį kuriasi naujos katalikiškos žiniasklaidos priemonės (žr. 6 priedą). Lietuvos katalikai pradėjo legaliai leisti naujus arba atnaujinti tarpukariu gyvavusius katalikiškus leidinius, kurie sovietmetyje buvo uždrausti.

Pirmuoju posovietiniu leidiniu laikomas „Katalikų pasaulis“, pasirodęs 1989 metais (1998 metais jis pervadintas „Sandora“). Tai „spalvotas, 46 puslapių mėnraštis, platinamas Lietuvoje ir užsienyje. <....> Žurnalo tikslas – supažindinti skaitytojus su pokyčiais Bažnyčioje, pristatyti jos mokymą, liturginius laikotarpius, praplėsti Bažnyčios sampratą, parodyti jos visuotinumą ir įvairumą pasaulyje“¹. Iš pradžių „Katalikų pasaulio“ tiražas siekė 100 000 egzempliorių, tačiau po kelerių metų jis pradėjo kristi. Tais pačiais 1989 metais pradėtas Kaune leisti katalikiškas žurnalas šeimai „Caritas“ (1997 metais pervadintas „Artuma“). Leidinio vyriausiąja redaktore tapo Vanda Ibianska.

1990 metais katalikiška spauda pasipildė dar dviem leidiniais. Du kartus per savaitę Kaune pradėtas leisti krikščioniškos minties, kultūros ir visuomenės laikraštis „XXI amžius“ (redaktorius Edvardas Šiugžda). Laikraštis „XXI amžius“ iki šiol išeina trečiadieniais ir penktadieniais, jo apimtis yra 4 spaudos lankai. Vilniuje pradėjo eiti dominikonų ordino Lietuvoje globojamas religijos, filosofijos, komparatyvistikos bei meno žurnalas „Logos“, kuris pasirodydavo 4 kartus per metus (vyriausioji redaktorė - Dalia Marija Stančienė). Po metų atsiradęs iliustruotas religijos, kultūros ir visuomenės gyvenimo mėnraštis „Naujasis židinys – aidai“, „kurio pirmasis numeris pasirodė 1991 m. sausį, turėjo tęsti ikikarinio „Židinio“ tradiciją. Šią katalikiškos intelektualinės kultūros tradiciją nuo pokario iki Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo Vakarų tremtyje plėtojo „Aidų“ žurnalas. Pastarasis 1992 m. susijungė su „Naujuoju Židiniu“. Nuo to laiko mėnraštis eina „Naujojo Židinio-Aidų“ vardu. Žurnalo aplinkoje kilo mintis steigti leidyklą „Aidai“, kuri 1994 m. rudenį perėmė mėnraščio leidybą. Tuo pat metu mėnraščio steigėjų teises iš Lietuvos Vyskupų Konferencijos perėmė Ateitininkų federacija. Ilgą laiką „Naujasis Židinys-Aidai“ ėjo beveik išsilaikydamas iš išeivijos skaitytojų prenumeratos ir aukų. Dėl socialinės ir ekonominės situacijos pokyčių tiek išeivijoje, tiek Lietuvoje nuo 1996 m. žurnalas nuolat patiria lėšų stygių“². Šiame žurnale spausdinami originalūs ir verstiniai straipsniai. „Svarbiausios temos - filosofija, teologija, religijotyra, istorija, literatūros ir kalbos klausimai, menas, socialiniai mokslai, kultūros teorija, politika. <....> Kiekviename numeryje dedamos periodinės Lietuvos ir pasaulio religijos, kultūros

¹ LVK leidykla „Katalikų pasaulio leidiniai“ [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://lvk.lcn.lt/p_strukturos/kp/katpasaulis.html>.

² Mūsų istorija [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.aidai.lt/?pid=162>>.

bei visuomenės gyvenimo apžvalgos, knygų ir žurnalų recenzijos.“¹. Šiuo metu žurnalą rengia Saulius Drazdauskas (vyriausiasis redaktorius), Violeta Boskaitė (dizainerė-maketuotoja), Rūta Chlomauskaitė (ikonografė), Nerijus Šepetys (specialusis redaktorius), Mikas Vaicekuskas (atsakomasis redaktorius). Žurnalui nuo įsikūrimo talkino daug kitų žinomų valstybės veikėjų, tokių, kaip, dr. Irena Vaišvilaitė, dr. Mantas Adomėnas, dr. Paulius Subačius, kun. Vaclovas Aliulis MIC ir kiti.

1992 metais laikraštis „XXI amžius“ pradėjo leisti moksleiviams skirtą savaitraštį „Kregždutė“. Po dviejų metų pradamas kas trys mėnesiai leisti Lietuvos saleziečių informacinis leidinys „Saleziečių žinios“. Šis leidinys Lietuvoje gyvavo tarpukariu iki 1940 metų. Nuo 1927 metų iki 1940 metų išėjo 77 iliustruoti „Saleziečių žinių“ numeriai leisti Italijoje, Turino mieste ir atvežti į Lietuvą.

Kita vienuolių kongregacija, t.y. mažesnieji broliai kapucinai pradėjo leisti savo leidinį „Tėvo Pijaus balsas“, kurio pirmasis numeris pasirodė 1995 metais. Leidinys išeidavo kas du mėnesius. Tais pačiais metais įsikūrė pirma Lietuvoje katalikiška radijo laida „Mažoji studija“, įsteigta Lietuvos Vyskupų Konferencijos. Laidos transliuojamos per Lietuvos radijo I ir Klasikos programą. Laidos vyriausiuoju redaktoriumi iki šiol yra kunigas Julius Sasnauskas OFM.

Oficialus Lietuvos Katalikų Bažnyčios leidinys įkuriamas 1996 metais. Pavadinimu „Bažnyčios žinios“ jis leidžiamas kas dvi savaites. Leidinyje spausdinamos popiežiaus kalbos bei laišakai, Šventojo Sosto ir Lietuvos Vyskupų Konferencijos dokumentai, Lietuvos ir užsienio bažnytinio gyvenimo naujienos, Bažnyčios darbuotojams aktuali informacija.

Pirmas lietuviškas katalikiškas interneto portalas www.radiovaticana.org/lituan įsikūrė 1997 metais (žr. 7 priedą). Iš pradžių tai buvo Vatikano radijo lietuvių redakcijos savarankiška iniciatyva, vėliau, 2000 metais, šis interneto portalas buvo integruotas į oficialų Vatikano radijo portalą. Šio interneto portalo tikslas - informuoti apie popiežiaus ir Bažnyčios veiklą. Interviu metu Jonas Malinauskas, Vatikano radijo lietuvių kalba redaktorius teigė: „Vatikano radijo lietuvių redakcijoje dirbame trys nuolatiniai etatiniai darbuotojai ir keletas mažiau ar daugiau reguliarių bendradarbių ir korespondentų (dauguma Lietuvoje). Internete mūsų skelbiamos žinios – tai beveik 100% tie patys tekstai, kuriuos rengiami radijo laidoms. Administravimu rūpinasi atitinkamos techninės viso Vatikano radijo tarnybos. Mes, naudodamiesi ir kitomis kalbomis naudojama bendra turinio valdymo sistema, tik skelbiame savo tekstus. Interneto svetainė yra Vatikano radijo integrali dalis. Vatikano radijas yra Šventojo Sosto (Vatikano) biudžetinė institucija“. Taigi šis interneto portalas, išlaikomas Šventojo Sosto, yra Vatikano radijo dalis.

¹ Apie žurnalą [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.aidai.lt/?pid=103>>.

Praėjus metams nuo pirmojo lietuviško katalikiško interneto portalo susikūrimo, Lietuvos katalikiška spauda pasipildė kas du mėnesius Kaune leidžiamu kasdienių Šventojo Rašto meditacijų žurnalu „Žodis tarp mūsų“. Tai „verstinis leidinys. Dauguma meditacijų ir straipsnių yra verčiami iš anglų kalbos nuo 1981 metų leidžiamo populiarus beveik visame pasaulyje žurnalo „The Word among us“¹. Šiuo leidiniu Lietuva pirmą kartą įsijungė į tarptautinį katalikiškos žiniasklaidos projektą.

Paskutiniai XX amžiaus metai Lietuvos katalikiškai žiniasklaidai svarbūs tarpukariu gyvavusių leidinių atgaivinimu. Atnaujinamas ateitininkų federacijos žurnalas „Ateitis“, ketvirtinis religijos mokslų žurnalas „Soter“. Atsiranda „Katalikų pasaulio“ priedas, skirtas kaimo bendruomenėms „Žemės druska“ ir jaunimui skirtas priedas „Lux“, kurio tikslas – sudaryti alternatyvą komercinei žiniasklaidai ir atsiliepti į katalikiško jaunimo poreikį turėti savo leidinį. Tais pačiais metais pradedamas du kartus per metus leisti Kretingos Pranciškoniškojo jaunimo tarnybos laikraštis „Tik Ėjimas“. Nuo 2005 metų šis laikraštis tapo Lietuvos Pranciškoniškojo jaunimo leidiniu.

Pirma Lietuvoje katalikiška televizijos laida „Liudykime Kristų“ pasirodo paskutiniuoju XX amžiaus dešimtmečiu. Ją kiekvieną sekmadienį rodo nacionalinė Lietuvos televizija. Vėliau laida įgyja kitą pavadinimą „Šventadienio mintys“. Šiuo pavadinimu laida rodoma iki šiol.

XXI amžių Lietuvos katalikiška žiniasklaida pasitiko turėdama penkiolika leidinių, vieną radijo laidą, vieną televizijos laidą ir vieną interneto portalą. Savo leidinius nuo 1989 iki 2000 metų galėjo skaityti jaunesnio amžiaus moksleiviai, jaunimas, ūkininkai, dvasininkai, inteligentai, taip pat buvo leidžiami atskirų vienuolijų leidiniai. Tačiau dar mažai buvo reaguojama į naujausias technologijas, menkai išnaudota interneto erdvė. Ji Lietuvos katalikų buvo atrasta tik XXI amžiaus pradžioje.

3.3. Nepriklausomos Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos raida 2000 - 2007 metais

Nuo nepriklausomybės atgavimo iki XXI amžiaus katalikiška žiniasklaida augo, kūrėsi nauji leidiniai, atsirado interneto portalas, radijo ir televizijos laida. XXI amžiaus pradžioje situacija pasikeičia. Vienas po kito užsidaro iki tol dideliais tiražais leisti žurnalai. 2001 metais uždaromas žurnalo „Katalikų pasaulis“ priedas ūkininkams ir kaimo bendruomenėms „Žemės druska“. 2004 metais nustoja eiti žurnalas „Katalikų pasaulis“, nepriklausomybės pradžioje startavęs 100 000 egzempliorių tiražu. 2005 metais uždaromas „Katalikų pasaulio“ priedas, metus leistas kaip atskiras žurnalas jaunimui „Lux“.

¹ *Apie žurnalą* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.zodistarpmusu.lt/apie/>>.

Oficialia šių leidinių uždarymo priežastimi laikomas nesugebėjimas išsilaikyti finansiškai. Interneto dienraštyje www.bernardinai.lt rašoma: „Manoma, kad sprendimas nuo 2004 metų sausio uždaryti žurnalą buvo priimtas atsižvelgiant į nuolat vis blogėjančią žurnalo biudžetą ir vis gausėnes investicijas, kurios leido išlaikyti „Katalikų pasaulį“ pastaraisiais metais“¹. Tačiau „Sandoros“ vyriausioji redaktorė Elvyra Kučinskaitė interviu metu teigė buvus ir kitų leidinių uždarymo priežasčių, tokių, kaip prasti redakcijos santykiai su Bažnyčios vadovybe, vidiniai nesutarimai.

„Katalikų pasauliui“ patiriant krizę XX amžiaus pabaigoje mėginta jį atgaivinti pakeičiant redakcijos sudėtį ir pavadinimą – leidinys pavadintas „Sandora“. Naujosios redakcijos vizija labai skyrėsi nuo iki tol dirbusių leidinyje žmonių, pradėta orientuotis ne į platųjį ratą, o į inteligentią, daug dėmesio imta skirti leidinio dizainui. „Tuo metu dizainas buvo labai progresyvus, rinkoje galėjo laisvai konkuruoti su komerciniais leidiniais“, – interviu metu teigė vyriausioji leidinio redaktorė. Leidinys sulaukė kritikos už pernelyg sudėtingą dizainą iš pačių katalikų. „Tuo metu geras dizainas ir stilius buvo iššūkis, tai yra tiesa“, – teigė vyriausioji redaktorė. – „Buvo įvaizdis, kad viskas, kas susiję su Katalikų Bažnyčia turi būti pilka, vidutiniška, nelabai gyva. „Sandora“ išsiskyrė. Joje buvo daug spalvų, estetikos“.

Pirmaisiais leidimo metais „Katalikų pasaulis“ ėjo 100 000 tiražu, „Sandoros“ tiražas nuolat kito, tačiau tokio didelio skaičiaus nepasiekė. Didžiausias „Sandoros“ tiražas buvo 10 000, o mažiausias 4 000 egzempliorių.

Finansinių sunkumų XXI amžiaus pradžioje patyrė ir kiti Lietuvos katalikiški leidiniai, pavyzdžiui, laikraštis „XXI amžius“ ir jo leidžiamas priedas vaikams „Kregždutė“.

Laikraščio „XXI amžius“ interneto svetainėje 2001 metais rašoma: „1990 metų antroje pusėje pasirodęs „XXI amžius“ per daugiau nei vienuolika savo egzistavimo metų patyrė nuosmukių ir pakilimų, netekčių ir džiaugsmo, neapykantos ir vilties. Pirmaisiais mėnesiais, kai daugelis Lietuvos žmonių buvo išsiilgę laisvo, patriotinio, tautinio ir krikščioniško žodžio, šis laikraštis, kaip ir dauguma tuomečių patriotinių ar krikščioniškų leidinių, patyrė savotišką „bumą“: pirmieji numeriai buvo išleisti 10-20 tūkstančių egzempliorių tiražu“². Tačiau paskutiniaisiais XX amžiaus metais susidomėjimas laikraščiu mažėjo, leidinio tiražas krito ir 2007 metais siekė tik 3000 egzempliorių.

Panašią situaciją išgyveno ir laikraštėlis vaikams „Kregždutė“. Interneto dienraštyje www.bernardinai.lt 2004 metų lapkričio 12 dieną rašoma: „Išties „Kregždutės“ leidybai susidarė sunki padėtis. Apie 1996 metus jos tiražas buvo pasiekęs beveik 25 tūkst. egzempliorių, ir tada galima buvo išlaikyti palyginti žemą prenumeratos ir pardavimo kainą. Tačiau bėgo metai, katalikų, platinančių laikraštėlį vaikams, entuziazmas krito, katechetams ir tikybos mokytojams tapo visai

¹ *Uždaromas katalikų mėnraštis „Katalikų pasaulis“* [interaktyvus]. 2004 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/25525>>.

² *Jubiliejinis - tūkstantasis – numeris* [interaktyvus]. 2001 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <www.xxiamzius.lt/archyvas/xxiamzius/20011205>.

„neįdomu“ skleisti krikščioniškas idėjas auklėjamiems vaikams, bažnyčiose (išskyrus retus atvejus) jau „pamirštama“ net paminėti, kad yra leidžiamas toks laikraštis vaikams. Dabar „Kregždutės“ tiražas siekia tik 3000 egz. Vasaros metu tiražas dar labiau sumažėja ir du mėnesius „Kregždutės“ leidyba sustabdoma. „XXI amžius“ konstatuoja liūdną, nė kiek katalikus nepuošiantį faktą, kad tarp beveik trisdešimties „Kregždučių“ platintojų yra tik dvi tikybos mokytojos“¹.

Tokiu pačiu tiražu leidžiamas ir 2002 metais įsikūręs naujas mėnesinis katalikiškas žurnalas vaikams „Bitutė“ (leidėjas – VšĮ „Bitutės žurnalas“, redaktorė Ingrida Laimutytė-Matvejevienė). Šį žurnalą rėmė Vilniaus arkivyskupijos kurija, Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas, Kultūros ir sporto rėmimo fondas, Ateitininkų federacija. Nuo leidinio moksleiviams „Kregždutė“ naujasis žurnalas išsiskyrė spalvotu leidinio dizainu, tekstų ir rubrikų įvairumu, didesniu puslapių skaičiumi: „Kregždutės“ puslapių skaičius tesiekia 8 puslapius, „Bitutė“ - 36 puslapių mėnraštis (žr. 8 priedą).

Kaip teigia leidinio vaikams redaktorė, „žurnalas „Bitutė“ kuriamas įsiklausant į tai, kas įdomu vaikams. Tekstai, piešiniai, nuotraukos padeda jiems suvokti supantį pasaulį, ugdo krikščioniškas vertybes, skatina juos pačius kurti, mąstyti, fantazuoti. Organizuojame konkursus, žaidimus, kuriuose dalyvaujant galima laimėti prizus. Suaugusieji baiminasi dėl žiniasklaidos daromo neigiamo poveikio jų vaikams. Mums svarbu kalbėti apie tikrus ir gražius dalykus. Nesiūlome vaikams išankstinių nuostatų ir vien populiarus skaitalo, o skatiname juos pačius piešti, rašyti, fotografuoti“². Žurnalistų etikos inspektorius Romo Gudaičio 2007 metų veiklos ataskaitoje „Bitutė“ paminima kaip vienas iš retų vaikams skirtų švietėjiškų, lavinančių žurnalų: „Visų kategorijų vaikams ir jaunimui trūksta edukacinių, ekologinių, kultūrinių, švietėjiško pobūdžio leidinių. Prie tokių vienetų galima priskirti žurnalus „Bitutė“, „Laimiukas“, žurnalą apie gamtą ir gyvūnus „Lututė“³.

Savo leidinį 2002 metais inicijavo vienuoliai jėzuitai. Du kartus per metus jie leido žurnalą „Laiškai bičiuliams“. Šis žurnalas yra nuo 1950 metų Čikagoje tuo pačiu pavadinimu leisto žurnalo tęsinys. „Leidinio tikslas – visiems, kurie domisi Jėzaus Draugijos veikla, priminti daugiau kaip keturis šimtmečius apimančią jos istoriją Latvijoje ir Lietuvoje, atskleisti ignaciškojo dvasingumo bei pašaukimo esmę, supažindinti su Lietuvoje jėzuitų globojamų gimnazijų ugdymo specifika ir pasiekimais, informuoti apie svarbiausius jėzuitų provincijos įvykius, papasakoti apie kasdienį jos narių gyvenimą ir darbus. Žurnalą, kuris platinamas Lietuvoje ir JAV, talkinant t. Lionginui

¹ „XXI amžiaus“ lapkričio 12 dienos numerio apžvalga [interaktyvus]. 2004 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/27484>>.

² Po staigios ir netikėtos mirties [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.skrynia.lt/modules.php?name=News&file=print&sid=543>>.

³ Žurnalistų etikos inspektorius. 2007 metų veiklos ataskaita [interaktyvus]. 2008 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=5518&p_d=76145&p_k=1>.

Virbalui, rengia žurnalistė Jūratė Grabytė, dailininkė Jūratė Tamošiūnaitė-Karašauskienė ir stilistė Eglė Gudavičienė“¹.

Didesniu nei laikraščio „XXI amžius“ 5000 egzempliorių tiražu vieną kartą per savaitę 2006 metais pradėjo eiti laikraštis apie katalikų gyvenimą Lietuvoje ir pasaulyje „Katalikas“. Tačiau jame publikuojami straipsniai nėra originalūs, laikraštis rengiamas iš interneto svetainių www.katalikai.lt, www.bernardinai.lt. Laikraščio apimtis – 4 puslapiai. Atsižvelgus į šiuos faktus galima teigti, kad vieninteliu originalius straipsnius publikuojančiu lietuvišku katalikišku laikraščiu toliau išliko „XXI amžius“.

Nuo 2000 metų keitėsi XX amžiaus pabaigoje pradėti leisti katalikiški leidiniai. Tarpukariu leistas ir 1999 metais atgaivintas žurnalas „Ateitis“ ryškiausiu pokyčius patyrė 2001 metais. Kaip teigia buvusi šio žurnalo vyriausioji redaktorė Ieva Elzbutaite, „2001 metais žurnalo leidimą perėmė ateitininkė studentė Emilija Pundziūtė. Ji subūrė jaunų žmonių kolektyvą ir pradėjo iš naujo kurti „Ateitį“. <...> Norėta neužsidaryti, su idėjomis eiti į visuomenę, supažindinti žmones su ateitininkų organizacija. Žurnalas stengėsi būti jaunatviškas, patrauklus savo skaitytojui. <...> Viena iš didžiausių naujovių žurnale buvo ketinimas padaryti jį teminiu. Būdavo pasirenkama viena pagrindinė tema (pvz.: gyvybės kultūra, brandumas, meilė ir kt.), ir stengtasi atskleisti šią temą per įvairiausias rubrikas“².

2006 metais leidinys paaugo. 2004 metais „Ateitis“ ėjo 4 kartus per metus 700 egzempliorių tiražu. Per 2006 metus skaitytojų skaičius padidėjo nuo 700 iki 1700.

Kadangi „Ateitis“ orientavosi į jaunus žmones, iš dalies ji pakeitė iki 2005 metų ėjusį jaunimo žurnalą „Lux“. Vis dėlto „Ateities“ skaitytojai yra įvairaus amžiaus žmonės. Kaip teigė vyriausioji redaktorė Ieva Elzbutaite, „Ateitį“ daugiausia skaito vyresnių klasių moksleiviai, studentai, ateitininkų organizacijos nariai, jaunos šeimos, pagyvenę žmonės (40-70 metų), visi, kuriems yra artimos ateitininkų, krikščioniškosios idėjos“³.

Nors leidinys mėgina tęsti tarpukariu ėjusios „Ateities“ tradicijas, jis stipriai nusileidžia tarpukario laikotarpiui ne tik tiražu, bet ir asmenybių stoka: „Viena didžiausių problemų – mes neturime tokių asmenybių, kokios vedė į priekį ateitininkus pirmoje XX amžiaus pusėje. Prisiminkime Praną Dovydaitį, Aleksandrą Stulginskį, Mykolą Krupavičių, kun. Stasį Ylą. Tai buvo skirtingo temperamento, charakterio žmonės, bet jie puikiai papildė vienas kitą. Deja, šiandien negalime pasigirti tokio masto asmenybėmis“⁴, – teigė dabartinė leidinio redaktorė Reda Sopranaitė.

¹ *Laiškai Bičiuliams* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <www.jesuit.lt/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=29&cid=13>.

² BIRGELIS, Sigitas. *Ateitininkų veiklos veidrodys* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ausra.pl/0406/SB.html>>.

³ BIRGELIS, išnaša 2.

⁴ NAVICKAS, Andrius. „Ateitis“ - žurnalas, kuris turi ateitį? [interaktyvus]. 2006 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/52002>.

Kitas mėnesinis katalikiškas Lietuvos žurnalas „Artuma“ taip pat keitėsi. Žurnalo skaitytojas jaunėjo, darėsi labiau išprusęs. „Šiuo metu tai daugiausia inteligentai, žmonės plataus amžiaus diapazono – nuo 18 iki 70 metų“¹, – 2005 metais teigė ilgametė žurnalo redaktorė Vanda Ibińska. Kai 2006 metais pasikeitė vyriausiasis leidinio redaktorius (buvusi redaktorė Vanda Ibińska perleido darbą Dariui Chmieliauskui), tiražas pradėjo augti. „Žurnalo tiražas nuo 3000 egzempliorių 2006 metų sausio mėnesį pakilo iki 5000 egzempliorių vasarį. Kovo mėnesį kaip eksperimentas jis išleistas 7000 egzempliorių tiražu“². Po kelių metų pasiektas 10 tūkstančių egzempliorių tiražas.

„Saleziečių žinios“ XXI amžiuje patyrė išbandymų. Kai 2000 metais mirė leidinį redagavęs saleziečių kunigas P. Gavėnis, kilo klausimas, kokia bus „Saleziečių žinių“ lemtis. Tačiau „pageidaujant Saleziečių centrui Romoje, <....> 2000 metų vasaros pradžioje „Saleziečių žinių“ administratoriumi paskiriamas jaunas kun. A. Barelli, redaktoriumi kun. P. Dumbliauskas“³. Leidinys leidžiamas toliau. Tiražas nuo 3000 egzempliorių leidimo pradžioje 2007 metais pakinta iki 7000 egzempliorių.

Nors nuo 2000 metų leidžiamų katalikiškų leidinių Lietuvoje buvo galima suskaičiuoti iki dvidešimt, dauguma jų išeidavo tik kelis kartus per metus. Žurnalai „Logos“, „Soter“ ir „Ateitis“ išeidavo 4 kartus per metus, „Laiškai bičiuliams“ – 2 kartus per metus, „Saleziečių žinios – kas trys mėnesiai, „Tėvo Pijaus balsas“ ir „Žodis tarp mūsų“ – kas du mėnesius. Kartą per mėnesį išėjo tik žurnalai „Artuma“, „Katalikų pasaulis“, „Lux“, „Žemės druska“, „Naujasis židinyš – aidai“ „Bitutė“, iš jų trys žurnalai neišliko. Kas dvi savaites iki šiol išeina „Bažnyčios žinios“, kartą per savaitę išleidžiama „Kregždutė“, vienintelis Lietuvos katalikiškas laikraštis „XXI amžius“ išeina tik du kartus per savaitę.

Visų šių leidinių tiražai palyginti su komercinėmis žiniasklaidos priemonėmis buvo labai maži. Interneto dienraščio www.bernardinai.lt vyriausiasis redaktorius Andrius Navickas teigia, kad 2006 metais „bulvariniai leidiniai leidžiami keliasdešimt kartų didesniais tiražais nei katalikiški žurnalai ar laikraščiai“⁴.

Žurnalas „Katalikų pasaulis“, nepriklausomybės pradžioje startavęs 100 000 egzempliorių tiražu, 2000 metais leidžiamas tik 9000 egzempliorių tiražu, kuris vėliau krito iki 4000 egzempliorių, kol buvo visiškai uždarytas. Leidinys „Saleziečių žinios“ buvo leidžiamas 7000 egzempliorių tiražu, „Artuma“ 1989 metais pradėta leisti 26 000 egzempliorių tiražu, 1997 metais

¹ ŽEMAITYTĖ, Dalia. „Artuma“: *Bandome dar labiau priartėti prie šiandienos žmogaus* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/39925>>.

² ŽULYS, Benjaminas. „Artumos“ žygis į žmones [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.xxiamzius.lt/numeriai/2006/03/24/zin_01.html>.

³ KAČERAUSKIENĖ, Aldona. „Saleziečių žinių“ 75 metų istorija, kuri tęsiasi [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.xxiamzius.lt/archyvas/xxiamzius/20030212/darb_01.html>.

⁴ NAVICKAS, Andrius. „Ateitis“ - žurnalas, kuris turi ateitį? [interaktyvus]. 2006 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/52002>.

leidžiama tik 4000 tiražu ir tik pirmaisiais XXI amžiaus metais padidino egzempliorių skaičių iki 10 000. Leidinių „XXI amžius“, „Kregždutė“, „Lux“ tiražas XXI amžiaus pradžioje sumažėjo iki 3000, „Bitutė“ taip pat buvo leidžiama 3000 egzempliorių tiražu. „Ateitis“, leista 700 egzempliorių tiražu 2006 metais išaugo iki 1700 egzempliorių. Žurnalo „Naujasis židinys“ ir leidinio „Bažnyčios žinios“ tiražas siekia 1000 egzempliorių.

Mažas katalikiškų leidinių tiražas ir retas jų leidimas, finansinės problemos, kelių žurnalų užsidarymas leidžia daryti išvadą, kad leidinių gausumas nerodo Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos klestėjimo 2000 – 2007 metais, atvirkščiai, tai rodo, jog XXI amžiaus pradžioje katalikiškos spaudos situacija buvo sudėtinga.

XXI amžiaus pradžioje įvyksta keli reikšmingi įvykiai Lietuvos katalikiškoje žiniasklaidoje. Vienas iš jų – pirmojo Lietuvoje katalikiško radijo „Marijos radijas“ įsteigimas. „Mintis steigti Marijos radiją Lietuvoje kilo keliems kunigams ir pasauliečiams, kurie susitelkė į iniciatyvinę grupę ir 2003 metų birželį įkūrė Viešąją įstaigą „Marijos radijas“. Kauno Arkivyskupui Metropolitui laiminant ir padedant tarptautinei „World Family of Radio Maria“ asociacijai, kun. O. P. Volskis atliko parengiamuosius darbus ir pradėjo transliaciją Kaune“¹. Transliuoti radijas pradėjo 2004 metais. Pagrindinė šio radijo studija įsikūrė Kaune, o 2006 metais atidaryta papildoma studija Vilniuje. Pirmosios transliacijos buvo girdimos tik Kaune, tačiau vėliau radijas pradėtas girdėti ir kituose miestuose: 2004 metais Marijos radijas girdimas Klaipėdoje ir Šiauliuose, 2005 metais – Vilniuje ir jo apylinkėje, 2007 metais – Anykščiuose ir jo apylinkėje. Nuo įsikūrimo pradžios „Marijos radijas“ keitėsi, iš pradžių jis transliavo daugiausia maldas ir vos kelias laidas, vėliau laidų skaičius išaugo iki 33. „Nuo 2004 rugpjūčio iki 2008 rugpjūčio eteryje nuskambėjo beveik 5 000 įvairių laidų, 4 000 įvairių rubrikų, apie 9 000 rožinio maldu, apie 4 000 Šv. Mišių transliacijų iš įvairių bažnyčių“². Šis radijas yra tarptautinio projekto dalis, todėl laikosi tarptautinės „Marijos radijo“ asociacijos nuostatų. Jame įvairias pareigas užima ir radijo laidas ruošia savanoriai, radijas išsilaiko iš klausytojų aukų. Iki šiol nebuvo padaryta tyrimų, kiek ir kokio amžiaus žmonės klausosi „Marijos radijo“, tačiau gausiausiai tiesioginėse laidose dalyvavo pensinio amžiaus asmenys.

Nuo 2000 metų matoma Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos tendencija integruotis į interneto erdvę. Atskiri leidiniai vienas po kito steigė savo interneto svetaines. 2001 metais interneto svetainę įkūrė laikraštis „XXI amžius“, kurioje iki šiol publikuoja leidinyje leidžiamus straipsnius. 2002 metais interneto svetainę www.lux.lcn.lt įkūrė žurnalas jaunimui „Lux“, kurioje buvo publikuojami ne tik leidinio straipsniai, bet ir originalios publikacijos, atsirado naujų rubrikų, galimybė skaitytojams interaktyviai bendrauti su leidinio redaktorais. Tačiau ši svetainė po žurnalo „Lux“ uždarymo buvo sustabdyta.

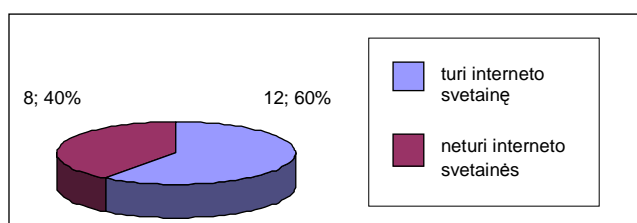
¹ RAMANAUSKIENĖ, Inga. *Trumpai apie Marijos radiją* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <www.marijosradijas.lt/index.php?mod=2&lang=lt>.

² RAMANAUSKIENĖ, išnaša 1.

Interneto svetainę 2003 metais įkuria žurnalas „Logos“ (<http://www.litlogos.lt>), 2004 metais – žurnalas „Naujasis židinys – aidai“ (www.aidai.lt), 2005 metais – leidinys „Laiškai bičiuliams“ (www.jesuit.lt/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=29&cid=13), 2006 metais – žurnalas „Artuma“ (www.artuma.lt), 2007 metais – leidinys „Tėvo Pijaus balsas“ (www.kapuciniai.lt/zurnalas.htm), 2007 metais – žurnalas vaikams „Bitutė“ (www.bitute.lt) ir Lietuvos pranciškoniško jaunimo leidinys „Tikėjimas“ (www.jaupra.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=5&Itemid=8).

Apžvelgus katalikiškų leidinių interneto svetainių kūrimosi dinamiką galima teigti, kad XXI amžiaus pradžioje dauguma jų sukuria interneto svetaines. Iš dvidešimties katalikiškų leidinių dvylika 2007 metais turėjo interneto svetaines. Grafiškai tai pavaizduota šioje diagramoje:

1 diagrama. Lietuvos katalikiškų leidinių pasiskirstymas pagal interneto svetainių sukūrimą



„Marijos radijas“ 2004 metais sukuria interneto svetainę ir suteikia galimybę radijo programų klausytis internetu (žr. 9 priedą).

XXI amžiaus pirmame dešimtmetyje kuriasi nauji katalikiški interneto portalai. 2002 metais Lietuvos-Latvijos jėzuitų provincija inicijavo interneto portalą www.skrynia.lt. Jo redaktore tapo buvusi vyriausioji „Sandoros“ redaktorė Elvyra Kučinskaitė. Interviu metu ji teigė, kad „skrynia.lt“ buvo sugalvota kaip nuolat papildoma, kintanti vertingų teologinių straipsnių, dvasinės literatūros saugykla. Kai šis tikslas buvo pasiektas, atsirado dinamiška dalis, t.y. komentarai, gyva reakcija į kultūrinius, visuomeninius procesus. Atsirado visuomenės ir politinio gyvenimo rubrikos“.

Praėjus dvejiems metams po www.skrynia.lt įkūrimo vienuoliai pranciškonai iniciavo pirmojo ir vienintelio Lietuvoje katalikiško interneto dienraščio www.bernardinai.lt steigimą (žr. 10 priedą). Jį įsteigė Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos Šv. Kazimiero provincijos Vilniaus Šv. Bernardino vienuolynas. Kaip teigia vienas iš šio interneto dienraščio organizatorių kunigas Arūnas Peškaitis OFM, www.bernardinai.lt gimė katalikiškos žiniasklaidos krizės Lietuvoje laikotarpiu. „Artuma“ dar nebuvo atsinaujinusi, o kiti katalikiški žurnalai jau buvo sunykę arba skaičiavo paskutines dienas“¹. Interneto dienraščio įsikūrimą kartu su broliu Arūnu Peškaičiu iniciavęs kunigas Astijus

¹ KAJĖNAS, Gediminas. Kitokios žiniasklaidos ilgesys – penkeri „Bernardinai.lt.“ metai. In *Kelionė su Bernardinai.lt*, 2009 m. Nr. 1 (5), p. 17.

Kungys OFM teigia, kad į šią idėją „vyskupai pradžioje žvelgė su nuosaikiu skepticizmu. Tai buvo tikras eksperimentas Lietuvoje. Steigėjai pranciškonai, tačiau redakcijoje nėra nė vieno kunigo, dienraštis atiduotas į pasauliečių rankas“¹.

Vyriausiąja interneto dienraščio www.bernardinai.lt redaktore tapo Elvyra Kučinskaitė. Po metų pareigas ji atidavė dabartiniam vyriausiajam redaktoriui Andriui Navickui, o pati dar keletą metų kuravo atskiras www.bernardinai.lt rubrikas. Elvyrai Kučinskaitei perėjus dirbti į naują interneto portalą, www.skrynia.lt dar kelerius metus gyvavo, kuruojama kito žmogaus, tačiau 2007 metais užsidarė.

Nuo įsikūrimo pradžios interneto dienraštis www.bernardinai.lt keitėsi, augo, didėjo skaitytojų auditorija, atsirado naujų rubrikų, prisijungė įvairūs žinomi visuomenės veikėjai bei žurnalistai. Taip pat „ilgainiui keitėsi ir dienraščio statusas, susikūrė atskira viešoji įstaiga, kuri visiškai savarankiškai rūpinasi finansais, planuoja veiklą“².

Tačiau ir ši Lietuvos katalikiška žiniasklaidos priemonė patyrė finansinę krizę, kai 2007 metais atsidūrė ties bankroto riba. Tą kartą interneto dienraštį išgelbėjo vyriausiojo redaktoriaus išplatintas laiškas skaitytojams su prašymu padėti finansiškai. Vėliau interneto dienraštį parėmė Lietuvos spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas, Lietuvių Katalikų Religinė Šalpa, privatūs asmenys.

Kitokio pobūdžio katalikiškas interneto portalas www.tikiu.lt įsikūrė 2007 metais. Šio portalo tikslas – rinkti ir perpublikuoti pasaulietinėje žiniasklaidoje (elektroninėje versijoje) publikuojamus straipsnius tikėjimo temomis, todėl šiame portale publikuojami straipsniai nėra originalūs. Interneto portalą www.tikiu.lt įsteigė ir jo vyriausiuoju redaktoriumi tapo Krikščionybės žiniasklaidos tarnybos Šiauliuose vadovas Juozas Dapšauskas

Apžvelgę Lietuvos katalikišką žiniasklaidą nuo 2000 iki 2007 metų matome šiuos pagrindinius jos raidos ypatumus: nepriklausomybės pradžioje dideliu tiražu leisto žurnalo „Katalikų pasaulis“ ir jo priedų uždarymas, daugumos katalikiškų leidinių tiražo mažėjimas, interneto žiniasklaidos augimas, savarankiško katalikiško radijo atsiradimas.

XXI amžiuje pastebima Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos skvarba į radiją ir internetą, tačiau „Marijos radijo“ laidos buvo klausomos daugiau vyresnio amžiaus žmonių, o interneto dienraščio skaitytojai buvo intelektualesni, naujomis technologijomis besinaudojantys jaunesnės kartos asmenys.

Katalikiški leidiniai toliau specializavosi į atskiras skaitytojų grupes. „Bitutė“ ir „Kregždutė“ buvo skirta vaikams, „Lux“ – jaunimui, „Žemės druska“ – ūkininkams, „Artuma“ – šeimai, „Sandora“, „Naujasis židinys – aidai“, „Logos“, „Soter“ – intelektualams, mokslininkams, „Ateitis“

¹ KAJĖNAS, Gediminas. Kitokios žiniasklaidos ilgesys – penkeri „Bernardinai.lt.“ metai. In *Kelionė su Bernardinai.lt*, 2009 m. Nr. 1 (5), p. 17.

² KAJĖNAS, išnaša 1, p. 22.

– ateitininkų organizacijos nariams. Plėtėsi vienuolių leidiniai. Jėzuitai leido žurnalą „Laiškai bičiuliams“, saleziečiai – „Saleziečių žinias“, pranciškonai – „Tikėjimą“, kapucinai – „Tėvo Pijaus balsą“.

Vienintelis originalius straipsnius publikuojantis katalikiškas laikraštis „XXI amžius“ patyrė nuosmukį – tiražo, skaitytojų dėmesio, finansavimo mažėjimą.

Lietuvos katalikiška žiniasklaida XXI amžiaus pradžioje išgyveno sudėtingą situaciją, jos augimą stabdė prasti santykiai su Bažnyčios vadovybe, prarasti profesionalūs leidiniai, finansinės problemos. Dauguma katalikiškų žiniasklaidos priemonių orientavosi į siaurą skaitytojų ratą, todėl bendrame Lietuvos žiniasklaidos sraute buvo mažai pastebima, išskyrus interneto portalą www.bernardinai.lt. Katalikiška periodinė spauda nesugebėjo pritraukti didelės skaitytojų auditorijos, susidomėjimas ja mažėjo. Pasitvirtino pirmoji darbo hipotezė, jog Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonės nesugebėjo šiuolaikiškai pateikti tikėjimo dalykų.

4. LIETUVOS KATALIKIŠKOS ŽINIASKLAIDOS BRUOŽAI 2000 – 2007 METAIS: TYRIMAS

4.1. Tyrimo metodologija ir bazė

Teorinėje darbo dalyje aptarėme katalikiškos žiniasklaidos vietą žiniasklaidos sistemoje, suvokėme pasaulinį katalikiškos žiniasklaidos kontekstą, apžvelgėme Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos raidos ypatumus iki 2007 metų.

Norint iki galo suvokti išorinius ir vidinius Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos procesus, įvardinti būdingiausias jos bruožus, galėjusius lemti raidos ypatumus, praktinėje dalyje tyrimui pasirinktas interviu metodas.

Tyrimo tikslas – ištirti būdingiausias Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonių bruožus 2000 – 2007 metais.

Tyrimo uždaviniai:

1. Pagal parengtus klausimus atlikti interviu su pasirinktais ekspertais.
2. Atlikti kiekybinius ekspertų teiginių skaičiavimus.
3. Remiantis labiausiai pasikartojančiais teiginiais rekonstruoti katalikiškos žiniasklaidos paveikslą.

Tyrimo objektas – savarankiškos Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonės, t.y. savarankiški leidiniai, vienintelis Lietuvoje atskiras katalikiškas radijas bei interneto portalai.

Žurnalistikos enciklopedijoje terminas žiniasklaida apibūdinamas trejopai: „organizuotas informacijos skleidimas viešosios informacijos rengėjų ir visuomenės informavimo priemonių sistemoje; viešosios informacijos rengėjai, visuomenės informavimo priemonės; spaudoje paskelbtos publikacijos, perduotos radijo bei televizijos laidos“¹. Kaip teigia Vytas Urbonas, „antroji reikšmė neretai nusakoma ne tik vienu žodžiu žiniasklaida, bet ir sudėtinu terminu žiniasklaidos priemonė arba žiniasklaidos priemonės. Taip gali būti pavadinami ir pavieniai laikraščiai, žurnalai, informacijos agentūros, radijo bei televizijos programos ir didesnės ar mažesnės šių informavimo priemonių grupės“².

Šį antrąjį žiniasklaidos priemonės terminą vartosime praktinėje darbo dalyje.

Tyrimo metu iš viso buvo apklausti 6 ekspertai, kurie stebi Lietuvos katalikišką žiniasklaidą ir dalyvauja jos veikloje.

¹ *Žurnalistikos enciklopedija* / red. kol.: Laimonas Tapinas (pirm.) ... et al. ; sudaryt.: Genovaitė Burneikienė ... et al.. Vilnius: Pradai, 1997, p. 584.

² URBONAS, Vytas. *Pasaulio žiniasklaidos sistemos*. Klaipėda, 2003, p. 7.

Ekspertų interviu metodas pasirinktas, todėl, kad žmonių, susijusių su katalikiška Lietuvos žiniasklaida ir stebinčių jos raidą nuomonių įvairovė gali leisti sudaryti objektyvų Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos vaizdą tiriamu laikotarpiu.

Tyrimo hipotezės:

1. Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonių raidą stabdė vidinės ir išorinės problemos, kurių jos nesugebėjo išspręsti.
2. Lietuvos interneto ir radijo katalikiškos žiniasklaidos augimas stiprino katalikiškos žiniasklaidos padėtį Lietuvoje.

Interviu metu ekspertams buvo pateikti šie klausimai:

1. Kaip vystėsi Lietuvos katalikiška žiniasklaida 2000 – 2007 metais? Kokias tendencijas išvelgiate?
2. Kokius išbandymus 2000 – 2007 metais patyrė katalikiška Lietuvos žiniasklaida? Argumentuokite.
3. Kokius Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos bruožus pastebėjote 2000 – 2007 metais? Kaip jie lėmė Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos raidos ypatumus?
4. Kokią reikšmę katalikiškai žiniasklaidai turėjo katalikiško radijo ir katalikiškų interneto portalų atsiradimas?

Tyrimui pasirinkti šie ekspertai:

- Kunigas Vaclovas Aliulis MIC – marijonų vienuolis kunigas, ateitininkas, rašytojas, redaktorius, žurnalistas, eseistas. Nuo 1988 iki 1992 metų buvo vienas katalikų blaivybės sąjūdžio organizatorių, Lietuvos Biblijos draugijos steigėjų, 1992-1995 metais ir nuo 1999 metais jos prezidentas. 1989 metais įsteigė žurnalą „Katalikų pasaulis“, iki 1991 metų buvo jo vyriausiasis redaktorius. 1990-1993 metais buvo leidyklos „Katalikų pasaulis“ direktorius. 1989-1992 metais Lietuvos ateitininkų federacijos dvasios vadas. Nuo 1965 metų rūpinosi liturgine leidyba. Kunigas 2007 metais apdovanotas Lietuvos žurnalistų draugijos įsteigta Stasio Lozoraičio premija. Jis parašė ir išleido knygas: „Palūšės bažnyčia ir parapija“, „Žvilgsniai ne tik atgal“, „Geroji Atpirkėjo motina“, autobiografiją - „Vieno žąsiaganio istorija. Pasakojimai ir pamąstymai.“ Šiuo metu „Marijos radijuje“ veda radijo laidą „Pažinkime Šv. Raštą“.
- Tomas Viluckas – publicistas, vertėjas, visuomenės veikėjas, interneto dienraščio www.bernardinai.lt ir dienraščio „Lietuvos žinios“ apžvalgininkas, mėnraščio šeimai „Artuma“, žurnalo „Tapati“, savaitraščių „Veidas“, „Draugas“ bendradarbis. Publikuoja straipsnius www.delfi.lt, „15min“. Knygos „Malonės versmės“ autorius. 2004 metais tapo paramos ir labdaros fondo „Bažnyčios kronika“ laureatu, apdovanotas už nuoseklų krikščioniškųjų vertybių skleidimą žiniasklaidoje. Savo

straipsnius publikuoja sukurtame katalikiškame tinklaraštyje „tomasviluckas.blogas.lt“ autorius.

- Andrius Gudauskas – televizijos laidos „Šventadienio mintys“ bendradarbis. Vilniaus universitete baigė žurnalistikos bakalauro studijas, Grigaliaus popiežiškajame universitete Romoje apsigynė socialinės komunikacijos daktaro laipsnį.
- Juozas Dapšauskas - publicistas, krikščionybės žiniasklaidos tarnybos Šiauliuose vadovas, interneto portalo www.tikiu.lt vyriausiasis redaktorius.
- Elvyra Kučinskaitė – buvusi „Sandoros“, www.skrynia.lt, www.bernardinai.lt vyriausioji redaktorė, publicistė.
- Petras Plumpa – „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ platintojas ir rėmėjas, už pagrindinę veiklą sovietmečiu ilgus metus kalėjęs lageryje, 1999 metais prezidento Valdo Adamkaus Vasario 16-osios proga apdovanotas Vyčio kryžiaus 3-iojo laipsnio ordinu. Publicistas, ateitininkas, buvęs rezistentas, Lietuvos valstybės saugumo departamento vadovas, vyriausybės patarėjas religiniais klausimais. Šiuo metu kaip radijo laidos vedėjas bendradarbiauja „Marijos radijuje“.

4.2. Tyrimo rezultatai

Interviu metu ekspertai atsakė į minėtus klausimus apie Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos raidos ypatumus. Pateikiame jų teiginius (kalba netaisyta).

Tomas Viluckas:

- Katalikiška žiniasklaida silpnėjo, nes vienas po kito nyko leidiniai („Sandora“, „Katalikų pasaulis“, „Lux“, „Žemės druska“). Tad nebeliko jokio centrinio, visaapimančio katalikiško leidinio („Artumos“ orientacija – šeima).
- Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos pokyčiai 2000 – 2007 metais – leidinių mažėjimas, skvarba į internetą, vis dažniau bandoma ieškoti kitų finansavimo šaltinių, o ne tik žvalgomasi į Bažnyčios vadovybę
- Didžiausios problemos 2000 – 2007 metais buvo finansinės. Sunku rasti finansavimo šaltinius, hierarchija neremia, patys katalikai neišlaiko, valstybė remia truputį, tad ieškoma fondų ir privačių rėmėjų paramos. Kita problema – prarastas profesionalių žurnalistų skaičius (menkas apmokėjimas, blogi santykiai su dvasininkija).
- Pagrindiniai Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos trūkumai – operatyvumo, aktualumo, tiriamosios žurnalistikos stygius, nepatrauklus dizainas, pokyčių baimė, baimė viešinti bažnytinio gyvenimo negeroves.
- Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos privalumai – pastangos sunkiomis sąlygomis kurti produktą įvairių leidinių prisotintoje rinkoje, bandymas įvaldyti naujas informacines

erdves (internetas, radijas), nuoširdus atsidavimas darbui, nemanipuliavimas visuomenės nuomone

- Jokia Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonė neturėjo apčiuopiamos įtakos, nes atrodo, kad tokio tikslo net nekelia. Vienintelė išimtis – www.bernardinai.lt, kurių publikacijas perspausdina kiti leidiniai, kuris žinomas ir vertinamas kultūriniuose sluoksniuose.
- Silpnas Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos pozicijas lėmė profesionalų stygius, menkas finansavimas, prasta vadyba, neinvestuojama į ją, į reklamą.
- Egzistuoja universalūs žiniasklaidos veikimo principai, į kuriuos, deja, katalikiška žiniasklaida menkai kreipia dėmesį. Operatyvumas, reakcija į aktualijas, negerovių demaskavimas, tam tikras aštrumas, visa tai būdinga pasaulietinei žiniasklaidai, šito trūksta katalikiškai žiniasklaidai.

Kun. Vaclovas Aliulis MIC:

- Stiprėjo interneto žiniasklaida ir vienuolių leidiniai (profesionalėjo), o apskritai katalikiška žiniasklaida silpnėjo mažėjant gyventojų dėmesiui ir stingant ryškesnio dvasininkijos (įskaitant hierarchiją) veiklaus palaikymo.
- Didžiausi išbandymai buvo stiprėjantis visuomenės supasaulėjimas, nesidomėjimas. Numirė keli gražūs leidiniai.
- Lietuvos katalikiška žiniasklaida mažokai nagrinėjo visuomenei rūpimus klausimus. Vienuolių leidiniai riboti.
- Įvairių katalikiškų žiniasklaidos priemonių darbininkai nesusitikinėja, neaptarinėja savo reikalų, nėra ir bendro dvasinio ugdymo.
- Išlaikoma žurnalistinė etika (išskyrus kartais „XXI amžių“). Teikia dvasinę atgaivą pasaulietinės žiniasklaidos erzelyne.
- Dauguma priemonių neslepia nuovargio
- Stinga lėšų ir parengtų žmonių. Reikėtų specialiai ugdyti gabų jaunimą (pavyzdžiui, iš „Ateities“ redaktorių ir bendradarbių, ir pan.) ir evangelizavimo priemonėms teikti pirmenybę prieš nebūtinąs statybas (kuriomis lengviausia įsiamžinti istorijoje). Pastaraisiais dešimtmečiais JAV ir Vokietijos katalikai išleido į mokslus pulkelį pasirengusių Bažnyčios darbams inteligentų, bet Lietuvos katalikai neįstengia padėti jiems įsitvirtinti gyvenime, ir jie traukiasi dėl ekonominių sunkumų, nes nėra kunigai ir neturi pajamų iš altoriaus tarnybos.
- Katalikiška spauda mažai pastebima „laikraštienos“ masėje.
- Katalikiškai žiniasklaida trūksta lankstumo.

Petras Plumpa:

- Spausdintos žiniasklaidos pozicijos silpnėjo, o interneto ir radijo žiniasklaida – stiprėjo. Atsiradus modernioms komunikavimo priemonėms, sparčiai mažėjo polinkis pirkti brangius spaudinius. Ypatingai sparčiai mažėja jaunų skaitytojų, todėl išmirštant senajai katalikų kartai, kartu mažėja ir skaitytojų skaičius.
- Manau, kad katalikiškos žiniasklaidos darbuotojai savo profesionalumu iš esmės nesiskyrė nuo visų kitų. Tačiau jie nebuvo tokie išlūsi, chamiški ir ciniški, kaip bulvarinės jūros samdiniai, todėl negalėjo patraukti daugelio jaunesnės kartos skaitytojų. Juk demoralizuotoje visuomenėje nugalė amorali žiniasklaida, o katalikai negali nusileisti į pagoniškos moralės lygį.
- Katalikiška žiniasklaida spausdino įvairią verstinę medžiagą ir nevengė jokių krikščioniško gyvenimo temų, tačiau tos temos dažnai buvo išbarstytos po atskirus leidinius. Pavyzdžiui, „Artuma“ neblogai atspindėjo šeimos ir globos problemas, „Ateitis“ – negausaus katalikiško jaunimo veiklą, „Naujasis židinys“ – kultūrinį gyvenimą. Tačiau toji informacija aktuali buvo tik katalikams, todėl negalėjo žymiau įtakoti visuomenės, kurios absoliuti dauguma bodisi katalikų doktrina ir jų gyvenimo praktika.
- Kadangi katalikai neturi dienraščio, tai reakcija į aktualijas priklauso nuo leidinio periodiškumo. „XXI amžius“ stengiasi reaguoti į visas aktualijas, tačiau ne visada gali pateikti autentišką vertinimą pagal Bažnyčios doktriną – tam trūksta kvalifikuotų darbuotojų arba politiškai mažiau angažuotos pozicijos. Šiuo metu geriausiai ir plačiausiai krikščionims svarbias aktualijas atspindi www.bernardinai.lt, o taip pat „Marijos radijas“, nors daugiau remiasi savanoriais. Tai labai pozityvus ir perspektyvus reiškinys – orientuotis ne tiek į formos įmantrumą, kiek į turinio aktualumą.
- Bernardinus.lt skaito keliolika tūkstančių skaitytojų, tame tarpe ne tik katalikiškos orientacijos žmonės. Jį atsidaro turbūt visi šiek tiek padoresni kultūros darbuotojai, tame tarpe kitų konfesijų atstovai. Dienraštis atspindi visas svarbesnes aktualijas, todėl tampa įtakinga pozityvios žiniasklaidos dalimi.
- „Marijos radijas“ neturi tiek daug klausytojų, tačiau jų ratas kasmet plėtėja. Jis atstoja spaudos trūkumą, nes klausytojams yra patogus ir nieko nekainuoja. Kai kurios laidos yra Lietuvoje unikalios, todėl reikšmingos ir veiksmingos. Manau, kuo toliau, tuo labiau jų įtaka didės, nes radijas gali greitai atsakyti į žmogui svarbius klausimus.

Juozas Dapšauskas:

- Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos situacija yra gana prastoka, nes ji nesigauja realybėje, nemoka perteikti evangelijos žinios sekuliarizuotam žmogui.
- Nuo 2000 metų katalikiška žiniasklaida silpnėjo, t.y. arba silpnėjo, arba buvo panašioje silpnoje padėtyje. Galbūt vienas iš stiprėjimo ženklų buvo www.bernardinai.lt atsiradimas. Bet apskritai kaip ji buvo silpna 2000 metais, taip ir liko.
- Jeigu nebūtų atsiradę www.bernardinai.lt, tai būtų buvusi Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos tragedija.
- Pagrindinės Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos problemos – finansinės. Jas patyrė visos žiniasklaidos priemonės. Taip pat sudėtingas santykis su Bažnytine vadovybe. Ji nori viską diktuoti, koku stiliumi kalbėti, kiek gali būti kritiškumo ir pan. Tai trukdo vystytis, augti. Bažnyčios kompetencijos nebuvimas. Nerėmimas katalikiškos žiniasklaidos.
- Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos silpnėjimo priežastys yra vizijos nebuvimas. Buvo ne vienas, kuris norėjo ateiti į šią sritį, bet buvo pastumtas į šoną. Taip pat siauras požiūris, nenoras priimti žmonių su platesniu požiūriu. Tikinčiųjų užsidarymas savo rate, nenoras eiti į dialogą su netikinčiais.
- Pagrindiniai trūkumai – realybės nematymas. Gyvename tarsi nematydami, kas vyksta pasaulyje. Taip pat nežinojimas, kaip suformuluoti tiesas, kaip teisingai jas išsakyti, kad sudomintų netikintį. Nesugebėjimas aiškiai išsakyti tiesas ir diskutuoti.
- Katalikiška žiniasklaida nesiiama ir galbūt nesugeba daryti sensacijų. Tai privalumas.
- Lietuvos katalikiška žiniasklaida nesugeba rengti originalios, aktualios, operatyvios informacijos. Nereliginė žiniasklaida kartais rašo žymiai aiškiau nei tie patys www.bernardinai.lt. Galbūt taip yra dėl katalikiško mąstymo specifikos. Taip pat būdingas iškreiptas paklusnumas, t.y. pasyvumas, kad geriau neliesti opių temų, geriau būti atsargiai. Tikintieji neturi noro jaustis stipriais ir bandyti kažką pakeisti. Taip pat egzistuoja hierarchijos baimė. Todėl yra noras geriau pasirinkti poziciją, kuri niekam nekliūtų.
- „Marijos radijo“ nauda stiprinant Lietuvos katalikišką žiniasklaidą yra nedidelė. Galima daugiau į „Marijos radiją“ žiūrėti kaip į potencialą. Ateityje jis gali suvaidinti rimtą vaidmenį. Iki šiol buvo tik potencialus instrumentas.

Elvyra Kučinskaitė:

- Lietuvos katalikiška žiniasklaida silpnėjo todėl, kad nėra deramos finansinės paramos, trūksta pasitikėjimo, atsiranda intrigos, keista kontrolė, kai žmonės susiduria su keistomis baimėmis, apribojimais. Tai opi problema.

- Jeigu nebūtų atsiradę www.bernardinai.lt, katalikiška žiniasklaida būtų visai dingusi iš Lietuvos. Taigi buvo ištikusi baisi krizė, paskui pamažu atsigavo „Artuma“. Ji stipriai tam tikroje erdvėje atsistojusi ant kojų.
- Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos trūkumai – požiūrio, profesionalumo nebuvimas. Polinkis užsidaryti gete. Polinkis manyti, kad tiesa visada yra tavo pusėje. Dialogo vengimas, negebėjimas būti atviram. Negebėjimas turėti aiškia, drąsiai poziciją aktualiais klausimais visuomeniniame, politiniame gyvenime. Baimė integruotis į bendrą kontekstą be perdėto mąstymo, kad esi vienintelis teisingas ir vertingas, taip pat jėgos neturėjimas. Tik www.bernardinai.lt tą funkciją atlieka.
- Kai įsisteigė „Marijos radijas“, galvojau, kad į Lietuvos katalikišką žiniasklaidą vėl grįš beskonis neaktualizuotas kalbėjimas, dar didesnis užsidarymas į katalikišką getą, bet taip nenutiko. Atsirado aktualių temų, profesionaliai paruoštų laidų. Todėl pozityviai vertinu „Marijos radijo“ dinamiką, augimo kryptį.

Andrius Gudauskas:

- Nuo 2000 metų katalikiška spauda silpnėjo. Pradžioje pažadėjusi labai daug su „Katalikų pasaulio“ atsiradimu, aktualiais straipsniais ir nemažais tiražais, prasidėjus redakcijos kaitai, ji akivaizdžiai silpnėjo.
- Profesionalumo stoka, sekuliarizacija, sudėtingi santykiai su Bažnyčios vadovybe prisidėjo prie Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos silpnėjimo. Nėra vienos apibrėžtos priežasties, kuri galutinai nukirto tą šaką. Sekuliarizacija tuo atžvilgiu, kad žmonių auditorija buvo maža, kurie pirktų tuos laikraščius. Galbūt Bažnyčia neišnaudojo tų priemonių, kurias šiandien jau susivokusi bando išnaudoti, pavyzdžiui, kaip dabar „Artuma“ reklamuojama bažnyčiose ir iš sakyklų. Tas momentas savo laiku Bažnyčios nebuvo įvertintas.
- Didžiausi katalikiškos žiniasklaidos pokyčiai susiję su interneto invazija ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje. Internetas atvėrė naujas galimybes pasiekti vartotoją. Lietuviai katalikiškoje žiniasklaidoje tai labai efektingai išnaudoja. Susikūrė katalikų interneto tarnyba, kuri pradėjo kurti interneto svetaines. Beveik visos parapijos jas turi. Atsirado interneto dienraštis www.bernardinai.lt, kuris gali konkuruoti su kitais analogiškais interneto dienraščiais.
- Katalikai neturi laikraščio, kuris galėtų konkuruoti su koku nors šiuolaikišku dienraščiu. Tą patį galima pasakyti ir apie žurnalus.

- Interneto dienraštis www.bernardinai.lt nėra toks, kurį pažiūrėjus nenorėtum atsiversti kito dienraščio, nes pritrūksta žanrų įvairovės, nėra aktualių, karštų žinių, tiek politinių, tiek dienos aktualijų. Yra įvairovės stoka.
- „Marijos radijas“ kaip pats faktas yra pagalba Lietuvos katalikiškai žiniasklaidai. „Marijos radijo“ tradicija nėra lietuviška, nėra natūraliai išaugusi Lietuvoje, ji yra kaip injekcija į bendrą katalikiškos žiniasklaidos kontekstą. Tai yra sėkmingas projektas tiek, kiek mes patys sugebėsime atsiliepti ir efektyviai išnaudoti šią priemonę, turint omenyje eterio gausą, 24 val. per parą. Tai labai didelė perspektyva ir ten labai daug ką galima būtų daryti.
- Katalikiška žiniasklaida tokioje mažoje tautoje kaip Lietuva negali pati iš savęs išsilaikyti pilnai, todėl visą laiką ji bus priversta ieškoti įvairių fondų pagalbos arba geradarių. Šitas momentas yra labai skaudus katalikiškai žiniasklaidai, nes sovietmečiu formuoti specialistai neturėjo jokios nuomonės ir atėję dirbti į dabartinę žiniasklaidą neįvertino to, kad reikalingas stiprus marketingas išlaikyti žiniasklaidai. Verslumo aspektas buvo praleistas. Taip pat nesuformulavimas savo tikslų, vizijos nebuvimas.
- Katalikiško laikraščio, žurnalo auditorija nebuvo suvokta. Katalikas neturėtų būti suvoktas tik kaip specifinis vartotojas, nes katalikui rūpi ir orų prognozės, ir receptai, ir mados, ir žaidimai ir kt. Ir visa tai buvo išleista iš katalikiškos žiniasklaidos akiračio. Susitelkta vien tik į pamaldžius straipsnius meditacinėmis temomis. Tai taip pat labai apribojo skaitytojų ratą. Buvo orientuotasi į kunigų, tikybos mokytojų, teologijos studentų ratą.
- Interneto dienraščiui www.bernardinams.lt išsakyčiau mažiausiai kritikos.
- „Artuma“ paskutiniu metu pradeda iškilti dėl to, kad suprato marketingo aspektą. Profesionalėja publikacijos, atsiliepiama į laikmetį. Pradedama pateikti didesnė temų įvairovė.
- Katalikiška žiniasklaida labiausiai laikosi etikos kodekso, kuris iškelia žmogaus orumą ir jo privatumo apsaugą, nekuria nereikalingų intrigų. Išlaikoma pagarba žmogui.
- Neturime katalikiškos žiniasklaidos, kuri teiktų operatyvią ir aktualią informaciją.

Susumavus ekspertų teiginius pastebėti tokie Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos raidos ypatumai 2000 – 2007 metais:

1. Lietuvos katalikiška žiniasklaida silpnėjo. (4 pasisakymai)
2. Silpnėjo tik katalikiška spauda. (2 pasisakymai)

3. Stiprėjo interneto katalikiška žiniasklaida su interneto dienraščio www.bernardinai.lt atsiradimu. (6 pasisakymai)
4. „Marijos radijas“ – augantis, tobulėjantis potencialas. (4 pasisakymai)

Įvardinti šie neigiami Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos bruožai 2000 – 2007 metais:

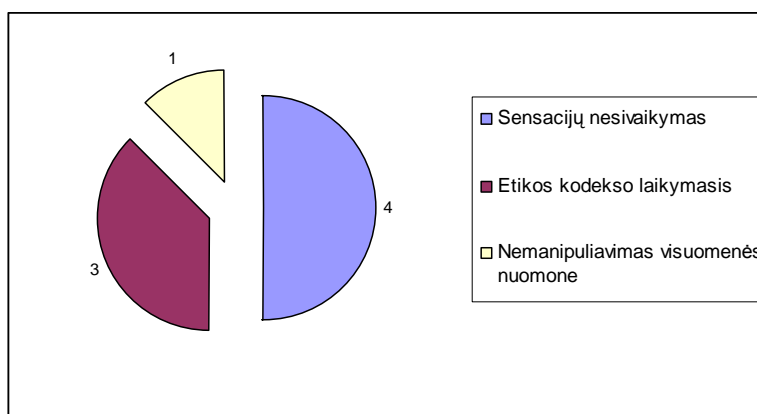
1. Profesionalumo ir profesionalių darbuotojų trūkumas. (5 pasisakymai)
2. Nesugebėjimas teikti operatyvios, aktualios informacijos visuomenei. (4 pasisakymai)
3. Nuolatinės finansinės problemos. (4 pasisakymai)
4. Apčiuopiamos įtakos visuomenei neturėjimas. (4 pasisakymai)
5. Nenortas eiti į dialogą, užsidarymas savyje. (4 pasisakymai)
6. Vizijos nebuvimas. (3 pasisakymai)
7. Temų įvairovės trūkumas. (3 pasisakymai)
8. Prarasti profesionalūs žurnalistai. (3 pasisakymai)
9. Pokyčių baimė. (3 pasisakymai)
10. Prasta vadyba. (2 pasisakymai)
11. Mažokai nagrinėti visuomenei rūpimi klausimai. (2 pasisakymai)
12. Baimė viešinti bažnytinio gyvenimo negeroves, opias problemas. (2 pasisakymai)
13. Nesuvokta auditorija. (2 pasisakymai)
14. Gajus stereotipas, kad katalikiška žiniasklaida turi būti neiššaukianti, blyški, asketiška, rimta. (2 pasisakymai)
15. Nepatrauklus dizainas. (1 pasisakymas)
16. Hierarchijos baimė. (1 pasisakymas)
17. Marketingo nebuvimas. (1 pasisakymas)
18. Egzistuoja universalūs žiniasklaidos veikimo principai, į kuriuos katalikiška žiniasklaida menkai kreipia dėmesį. (1 pasisakymas)
19. Nėra bendradarbiavimo tarpusavyje. (1 pasisakymas)
20. Nuovargis. (1 pasisakymas)
21. Nevengianti jokių krikščioniško gyvenimo temų, tačiau tos temos dažnai buvo išbarstytos po atskirus leidinius. (1 pasisakymas)
22. Nemokėjimas perteikti evangelijos sekuliarizuotam žmogui. (1 pasisakymas)

Įvardinti šie teigiami Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos bruožai 2000 – 2007 metais:

1. Sensacijų nesivaikymas. (4 pasisakymai)
2. Etikos kodekso laikymasis. (3 pasisakymai)

3. Nemanipuliuojamas visuomenės nuomone. (1 pasisakymas)

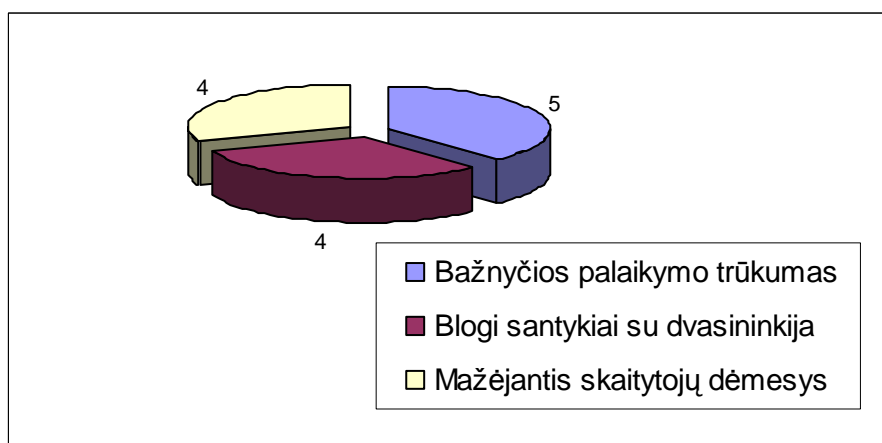
2 diagrama. **Teigiami Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos bruožai 2000 – 2007 metais**



Pastebėti šie išoriniai veiksniai, susiję su katalikiškos žiniasklaidos silpnėjimu:

1. Bažnyčios palaikymo trūkumas. (5 pasisakymai)
2. Blogi santykiai su dvasininkija. (4 pasisakymai)
3. Mažėjantis skaitytojų dėmesys. (4 pasisakymai)

3 diagrama. **Išoriniai veiksniai, susiję su katalikiškos žiniasklaidos silpnėjimu**



Tyrimo metu ekspertai pastebėjo, kad interneto dienraštis www.bernardinai.lt išsiskyrė iš kitų Lietuvos katalikiškų žiniasklaidos priemonių šiomis savybėmis:

1. Interneto dienraščio publikacijas perspausdino kiti leidiniai, todėl galima sakyti, kad vieninteliai www.bernardinai.lt turėjo įtakos visuomenei. (2 pasisakymai)
2. Interneto dienraštį skaito keliolika tūkstančių skaitytojų, tarp jų ne tik katalikiškos orientacijos žmonės. (1 pasisakymas)

3. Interneto dienraštis vienintelis turi aiškia, drąsiai poziciją aktualiais klausimais visuomeniniame, politiniame gyvenime. Nebijo integruotis į bendrą kontekstą, nevengia dialogo, yra atviras. (1 pasisakymas)
4. Gali konkuruoti su kitais analogiškais interneto dienraščiais. (1 pasisakymas)

4.3. Tyrimo išvados

Tyrimo metu visi ekspertai pastebėjo, kad interneto katalikiška žiniasklaida stiprėjo ir ši stiprėjimą lėmė interneto dienraščio www.bernardinai.lt atsiradimas. Dauguma ekspertų teigė, kad šis interneto dienraštis yra viena iš profesionaliausių katalikiškų žiniasklaidos priemonių Lietuvoje, iš kitų išsiskirianti sugebėjimu eiti į dialogą, neužsidaryti, būti atvira įvairioms nuomonėms, patraukti ir tikinčiųjų, ir netikinčiųjų dėmesį, išsakyti savo poziciją aktualiomis visuomeninėmis bei politinėmis aktualijomis.

Visi ekspertai sutiko dėl katalikiškų leidinių silpnėjimo, nuomonės išsiskyrė dėl radijo ir interneto svetainių. Tačiau visi pastebėjo, kad radijo ir interneto katalikiškos žiniasklaidos priemonės tobulėjo, todėl galima teigti, kad nepaisant bendros gana silpnos katalikiškos žiniasklaidos situacijos, buvo pastebėta interneto, radijo žiniasklaidos stiprėjimo ženklų. Kalbant apie leidinius, dauguma ekspertų atkreipė dėmesį į žurnalo „Artuma“ stiprėjimą XXI amžiaus pradžioje.

Kalbėdami apie išbandymus, dauguma ekspertų sutiko, kad skaudžiausia katalikiškai žiniasklaidai buvo finansinė problema. Dauguma leidinių nuolat balansavo ant bankroto ribos, nerado papildomų finansavimo šaltinių, Katalikų Bažnyčia nesuteikė pakankamos finansinės paramos.

Didžioji dalis ekspertų pastebėjo Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos trūkumus, kurie taip pat prisidėjo prie sunkios katalikiškos žiniasklaidos situacijos 2000 – 2007 metais. Tarp dažniausiai minimų trūkumų buvo profesionalumo ir profesionalių darbuotojų trūkumas, nesugebėjimas teikti operatyvios, aktualios informacijos visuomenei, nenoras eiti į dialogą, užsidarymas, vizijos nebuvimas, temų įvairovės trūkumas, prarasti profesionalūs žurnalistai, pokyčių baimė, prasta vadyba, mažai nagrinėti visuomenei rūpimi klausimai, baimė viešinti bažnytinio gyvenimo negeroves, opias problemas, nesuvokta auditorija, gajus stereotipas, kad katalikiška žiniasklaida turi būti neiššaukianti, blyški, asketiška, rimta.

Iš viso ekspertai įvardijo 22 trūkumus ir tik tris teigiamas savybes. Tai rodo sudėtingą ir pokyčių reikalaujančią katalikiškos žiniasklaidos situaciją. Pasitvirtino tyrimo pradžioje iškelta pirmoji hipotezė, kad Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonių raidą stabdė gausūs jos trūkumai, kurių ji nesugebėjo išspręsti. Taip pat pasitvirtino antra tyrimo metu iškelta hipotezė, kad Lietuvos interneto ir radijo katalikiškos žiniasklaidos augimas stiprina katalikiškos žiniasklaidos

padėti Lietuvoje. Respondentai teigė, kad daugiausiai prie katalikiškos žiniasklaidos stiprėjimo prisidėjo interneto dienraštis www.bernardinai.lt. „Marijos radiją“ ekspertai vertino kaip augantį, tobulėjantį potencialą, galintį ateityje suvaidinti didelį vaidmenį stiprinant Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos situaciją.

IŠVADOS

Katalikiška žiniasklaida yra visos žiniasklaidos dalis, tačiau skiriasi tuo, jog atspindi katalikišką požiūrį į pasaulio įvykius, nuolat stebi ir informuoja apie Katalikų Bažnyčios įvykius ir siekia visuomenėje skleisti Evangeliją.

Katalikiška žiniasklaida per visą istoriją stengėsi neatsilikti nuo naujausių komunikacijos formų, steigėsi ne tik katalikiškos spaudos, bet ir radijo, televizijos, interneto žiniasklaidos priemonės. Tačiau daugiausiai buvo leidžiami katalikiški žurnalai ir savaitraščiai.

Siekdama stiprinti savo pozicijas pasaulyje katalikiška žiniasklaida kūrė tarptautinius katalikiškus radijo, televizijos, interneto portalų tinklus.

Nors katalikiška žiniasklaida naujausiomis technologijomis stengėsi sudominti jaunimą, ją daugiausiai naudojami vyresnio amžiaus asmenys.

Katalikiškos žiniasklaidos priemonės stipriausias pozicijas užėmė ekonomiškai išsivysčiusiose ir daugiausiai gyventojų turinčiose pasaulio valstybėse, tokiose kaip Italija, Ispanija, Prancūzija, Didžioji Britanija, Jungtinės Amerikos Valstijos.

Katalikų Bažnyčia teigiamai vertina žiniasklaidos fenomeną, stebi visuomenės informavimo priemonių raidą pasaulyje ir skatina žiniasklaidos priemones prisidėti prie žmonijos progreso bei krikščioniškų vertybių sklaidimo pasaulyje.

Katalikų Bažnyčia kviečia katalikus sutelkti kuo didesnes pajėgas viešosios komunikacijos srityje, kad jie galėtų šiuolaikiškai ir efektyviai atstovauti Katalikų Bažnyčiai.

Lietuvos katalikiška žiniasklaida tarpukariu klestėjo, tačiau Sovietų Sąjungos okupacija sustabdė jos vystymąsi. Atgavus nepriklausomybę katalikiška žiniasklaida buvo atgaivinta, tačiau XXI amžiaus pradžioje ji vėl pateko į sudėtingą situaciją.

Mažėjantis katalikiškų leidinių tiražas ir skaitytojų susidomėjimas, kelių dideliais tiražais leistų žurnalų uždarymas, didėjančios finansinės problemos leidžia daryti išvadą, jog Lietuvos periodinė katalikiška spauda 2000 – 2007 metais patyrė nuosmukį.

Kitas katalikiškos žiniasklaidos raidos ypatumas yra tas, kad ji vis labiau diferencijavosi pagal auditoriją, o ne kūrė plačią auditorijai skirtų katalikiškų žiniasklaidos priemonių.

Pasitvirtino pirmoji darbo hipotezė, kad Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonės nesugebėjo šiuolaikiškai pateikti tikėjimo dalykų. Jos neužmezgė dialogo su Lietuvos visuomene, nes daugiausiai dėmesio skyrė Katalikų Bažnyčios įvykiams ir mažai reagavo į visuomenės aktualijas.

Ekspertų interviu metu atsiskleidė daug iki šiol neišspręstų vidinių ir išorinių katalikiškos žiniasklaidos problemų, tokių kaip profesionalumo ir profesionalių darbuotojų trūkumas, nesugebėjimas dirbti operatyviai, prasti santykiai su Bažnyčios vadovybe, nenoras eiti į dialogą ir

kita. Pasitvirtino antra darbo hipotezė, kad Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonių raidą stabdė vidinės ir išorinės problemos, kurių jos nesugebėjo išspręsti.

Iš kitų Lietuvos katalikiškų žiniasklaidos priemonių labiausiai išsiskyrė interneto dienraštis www.bernardinai.lt, kuris vienintelis sugebėjo pritraukti įvairių sluoksnių skaitytojus, nevengė dialogo. Todėl galima daryti išvadą, kad interneto žiniasklaida stiprino katalikiškos žiniasklaidos pozicijas Lietuvoje.

Svarbus įvykis Lietuvos katalikiškoje žiniasklaidoje buvo pirmojo katalikiško radijo „Marijos radijas“ įsikūrimas. Jis svarbus tuo, kad Lietuvos katalikai įsijungė į didžiausią tarptautinį katalikišką radijo tinklą pasaulyje ir įgijo visą parą veikiančią radiją. Tačiau lietuviškas „Marijos radijas“ kol kas vertinamas kaip perspektyva, kuri turi galimybę augti.

Galima daryti išvadą, kad pasitvirtino trečioji darbe iškelta hipotezė, jog Lietuvos interneto ir radijo katalikiškos žiniasklaidos augimas sustiprino katalikiškos žiniasklaidos padėtį Lietuvoje.

Katalikai Lietuvoje turi pakankamai išteklių kurti etišką, profesionalią žiniasklaidą. Tačiau tam, kad katalikiška žiniasklaida stiprėtų, reikia aktyviai spręsti susidariusias problemas, bendradarbiauti tarpusavyje, steigti nacionalinius tinklus, neatsilikti nuo technologinės pažangos, sutelkti daugiau profesionalių darbuotojų, kurie sugebėtų reaguoti į visuomenės aktualijas ir mokėtų užmegzti dialogą su visuomene.

Bibliografinių nuorodų sąrašas

1. *About EWTN* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ewtn.com/general/index.asp>>.
2. *Aetatis novae*: pastoracinė instrukcija [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba. Vatikanas, 1992 [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/instrukcijos/aetatis_novae.html>.
3. *Apie mus* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.radiovaticana.org/lt/chisiamo.asp>>.
4. *Apie žurnalą* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.aidai.lt/?pid=103>>.
5. *Apie žurnalą* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.zodistarpmusu.lt/apie/>>.
6. BALČYTIENĖ, Auksė. *Naujosios žiniasklaidos taikymo perspektyvos: modernaus kūrinio ir skaitytojo paieškose* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://np.ipc.lt/projektai/01-31_lt.html>.
7. BALČYTIENĖ, Auksė. *Mass media in Lithuania: development, changes, and journalism culture*. Berlin: Vistas, 2006. 190 p. ISBN 3-89158-436-9.
8. *Baltijos šalių žiniasklaidos transformacijos: jaunujų tyrėjų požiūris* / Vytauto Didžiojo universitetas. Politikos mokslų ir diplomatijos institutas. Žurnalistikos katedra; [mokslinis redaktorius: Mykolas Drunga]. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2005. 110 p. ISBN 9955-12-114-9.
9. *Bažnyčia ir internetas. Dokumentų rinkinys*. Kaunas: Katalikų interneto tarnyba, 2002. 60 p. ISBN 9986-9316-4-9.
10. BIRGELIS, Sigitas. *Ateitininkų veiklos veidrodys* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ausra.pl/0406/SB.html>>.
11. BULOTA, Jonas. Periodinės spaudos raida Lietuvoje. In *Žurnalisto žinynas*. Kaunas: Vilius, 1992. 23 - 69 p.
12. *Communio et progressio*: pastoracinė instrukcija [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių komisija. Roma, 1971 [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/instrukcijos/communio_et_progressio.html>.

13. „XXI amžiaus“ lapkričio 12 dienos numerio apžvalga [interaktyvus]. 2004 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/27484>>.
14. ELZBUTAITĖ, Ieva. *Katalikiškos spaudos tendencijos Lietuvoje 1990 – 2005 metais*: magistrinis darbas. Kaunas, 2005. 102 p.
15. FILTEAU, Jerry. *Study finds one-fourth of Catholics read diocesan newspaper* [interaktyvus]. 2007 [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą:
<www.catholicnews.com/data/stories/cns/0701284.htm>.
16. GINTALAITĖ, Laura. *Kur jūs, katalikai verslininkai?*: straipsnis [interaktyvus]. 2007 [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą:
<http://www.lzs.lt/about.php?id=259&type=paper&page_menu=4>.
17. *Inter mirifica*: dekretas dėl visuomenės komunikavimo priemonių [interaktyvus]. Visuotinis Vatikano II susirinkimas. Vatikanas, 1963 [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/vatikano_2s/inter-mirifica.html>.
18. *Interneto etika* [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba. Vatikanas, 2002 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą:
<http://www.lcn.lt/b_dokumentai/kiti_dokumentai/interneto-etika.html>.
19. *Istorija* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://kaunas.lcn.lt/01/istorija/nepriklausomybe.html>>.
20. *Jubiliejinis - tūkstantasis – numeris* [interaktyvus]. 2001 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <www.xxiamzius.lt/archyvas/xxiamzius/20011205>.
21. KAČERAUSKIENĖ, Aldona. „*Saleziečių žinių*“ 75 metų istorija, kuri tęsiasi [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą:
<http://www.xxiamzius.lt/archyvas/xxiamzius/20030212/darb_01.html>.
22. KAJĖNAS, Gediminas. Kitokios žiniasklaidos ilgesys – penkeri „Bernardinai.lt.“ metai. In *Kelionė su Bernardinai.lt*, 2009 m. Nr. 1 (5). 16 – 23 p.
23. *Kas tai?* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.radiomaria.lt/index.php?mod=2&lang=lt>>.
24. *Katalikų žiniasklaida* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.lcn.lt/bl/media/>>.
25. KELIUOTIS, Juozas. *Žurnalistikos paskaitos*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2000. 209 p. ISBN 9986-501-55-X.
26. *Kunigas Alban McCoy apie žiniasklaidą, religiją ir naująją kartą* [interaktyvus]. 2007 [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą:
<http://www.politika.lt/index.php?cid=9316&new_id=602305>

27. *Laiškai Bičiuliams* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <www.jesuit.lt/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=29&cid=13>.
28. *Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas ir kiti su tuo susiję teisės aktai: su pakeitimais ir papildymais, padarytais iki 1999 m. balandžio 1 d.* Kaunas: V. ir V. Ščiupokai, 1999. 54 p. ISBN 9986-968-05-4.
29. *Lietuvos Vyskupų laiškas Visuomenės komunikavimo priemonių dienai* [interaktyvus]. 2006 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://lvk.lcn.lt/naujienos/,82>>.
30. LOMBARDI, Federico. *Catholic Media: the Communicative Experience of the Holy See* [interaktyvus]. 2009 [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.zenit.org/article-25123?l=english>>.
31. MCLUHAN, Marshall. *Kaip suprasti medijas: žmogaus tęsiniai / iš anglų kalbos vertė Daina Valentinavičienė.* Vilnius: Baltos lankos, 2003. 347 p. ISBN 9955-584-07-6
32. MCQUAIL, Denis. *Mass communication theory: an introduction.* London: SAGE Publ., 1994. 416 p. ISBN 0-8039-7785-9.
33. *Mūsų istorija* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.aidai.lt/?pid=162>>.
34. *Naujosios žiniasklaidos formavimasis Lietuvoje, (1988-1998 m.): monografija / Žurnalistikos institutas. Lietuvos žurnalistų sąjunga; redaktoriai Dalia Dirvonaitė ir Vytas Urbonas.* Vilnius: Lietuvos geležinkeliai, 2000. 280 p. ISBN 9986-537-57-6.
35. NAVICKAS, Andrius. „Ateitis“ - žurnalas, kuris turi ateitį? [interaktyvus]: straipsnis, 2006 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/52002>.
36. *Pornografija ir smurtas visuomenės komunikavimo priemonėse: pastoracinis atsakas.* [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo taryba. Vatikanas, 1989 [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lcn.lt/b_dokumentai/kiti_dokumentai/pornografija_ir_smurtas.html>.
37. *Po staigios ir netikėtos mirties* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.skrynia.lt/modules.php?name=News&file=print&sid=543>>.
38. URBONAS, Vytas. *Lietuvių laikraštis: nuo seniausių laikų iki mūsų dienų: mokomoji knyga.* Vilnius: VU leidykla, 1997. 212 p. ISBN 9986-19-274-9.
39. URBONAS, Vytas. *Lietuvių periodinė spauda: Raidos istorija ir dabartis.* Vilnius: Voruta, 1995. 179 p. ISBN 9986-510-04-X.
40. URBONAS, Vytas. *Lietuvių žurnalas: Nuo pirmojo numerio iki šių dienų.* Vilnius: Voruta, 1993. 177 p.

41. URBONAS, Vytas. *Lietuvos žurnalistikos istorija: periodinė spauda*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2002. 324 p. ISBN 9955-456-49-3.
42. URBONAS, Vytas. *Pasaulio šalių periodika: trumpa istorija ir dabartis*. Vilnius: Informacijos ir leidybos centras, 1995. 234 p. ISBN 9986-537-09-6.
43. URBONAS, Vytas. *Pasaulio žiniasklaidos sistemos: mokomoji knyga*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2003. 243 p. ISBN 9955-456-99-X.
44. URBONAS, Vytas. *Žurnalistikos pagrindai: vadovėlis*, Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007. 252 p. ISBN 978-9955-18-202-3.
45. *Uždaromas katalikų mėnraštis „Katalikų pasaulis“* [interaktyvus]. 2004 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/25525>>.
46. VAIŠNYS, Andrius. *Profesionalioji žurnalistika: įvadas: paskaitų santrauka*. Vilnius: Europos centras, 1992. 59 p.
47. *Visuomenės komunikavimo etika* [interaktyvus]. Popiežiškoji visuomenės komunikavimo taryba. Vatikanas, 2000 [žiūrėta 2009 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą:
<http://www.lcn.lt/b_dokumentai/kiti_dokumentai/komunikavimo-etika.html>.
48. ŽEMAITYTĖ, Dalia. „Artuma“: *Bandome dar labiau priartėti prie šiandienos žmogaus* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/39925>>.
49. ŽULYS, Benjaminas. „Artumos“ *žygis į žmones* [interaktyvus]. [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą:
<http://www.xxiamzius.lt/numeriai/2006/03/24/zin_01.html>.
50. *Žurnalistikos enciklopedija* / red. kol.: Laimonas Tapinas (pirm.) ... et al; sudaryt.: Genovaitė Burneikienė ... et al.. Vilnius: Pradai, 1997. 607 p. ISBN 9986-776-62-7.
51. *Žurnalistų etikos inspektorius. 2007 metų veiklos ataskaita* [interaktyvus]. 2008 [žiūrėta 2009 metų balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą:
<http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=5518&p_d=76145&p_k=1>.

The development of features of Lithuanian Catholic media from 2000 till 2007 (summary)

Lithuanian catholic media is a part of all media in the world and continually mutates, faces with new problems, challenges, search the best ways to speak from catholic perspective.

Between the first and the Second World War, during the soviet occupation Lithuanian catholic media had a strong role in society. Nowadays catholic media is a little noticeable. Catholic press represents 0.6 percent of the total Lithuanian press output stream. Therefore it is necessary to study and analyze the activity of these measures, explaining the development of Lithuanian Catholic media characteristics, challenges, advantages and disadvantages. It is important to explore the Catholic media because Lithuania is a country of Catholic culture. In its history the Catholic publications have played a significant role. For example the "Chronicle of the Catholic Church in Lithuania" from 1972 to 1989 diffused information about the Soviet government's persecution of Catholics in an occupied Lithuania.

The object of this work is Lithuanian catholic media.

The purpose is to analyze the features of development of Lithuanian Catholic media from 2000 till 2007.

The tasks of this work are:

1. Discuss the concept of Catholic media, understanding its place in the context of all media.
2. Investigate foreign Catholic media trends and the documents governing the specifics of Catholic media.
3. Provide an overview of Lithuanian Catholic media evolution from the interwar period to 2007.
4. Investigate the most representative characteristics of Lithuanian Catholic media 2000 - 2007 year.

This work has the following hypotheses:

1. Lithuanian Catholic media have failed to represent religious subjects in a modern way.
2. The development of Lithuanian Catholic media slowed because of internal and external problems, which they failed to resolve.
3. The growth of Lithuanian Catholic radio and Internet media has strengthened Catholic media situation in Lithuania.

This work of master's degree about Lithuanian catholic media is one of the first in Lithuania. Working methods in a theoretical part of this work are secondary data analysis, induction, comparative, historical, systematic, interview, logical methods. In a practical part of this work there is an interview method. The research interviewed six experts, who monitor the Lithuanian Catholic media and participate in its activities.

The theoretical part of this work showed that catholic media are the part of all media, but differ from it in the Catholic approach to world events, constantly monitor and information on events of the Catholic Church and the aims to disseminate the gospel. The Catholic Church encourages Catholics to mobilize the greatest possible force in the field of public communication, so that they could effectively and up-to-date represent the Catholic Church and its viewpoint. Catholic media had the strongest positions in the economically developed and the world's most populous countries, such as Italy, Spain, France, United Kingdom, the United States of America.

Lithuanian Catholic media prospered interwar, but the occupation of the Soviet Union stopped its development. When the independence was revived, Lithuanian Catholic media was refreshed, but in the beginning of the twenty-first century it suffered a decline of the closing of Catholic magazines, growing financial problems, declining circulation of catholic press, declining readership interest. The first work hypothesis that the Lithuanian Catholic media have failed to provide a modern religious subjects was confirmed. They didn't contract the dialogue with the Lithuanian society, as the most emphasis on the Catholic Church reacted to events, and little of the public concerns.

The expert interviews showed many still unresolved internal and external problems in Catholic media, such as professionalism and professional staff shortages, inability to work efficiently, do not come to the dialogue and so forth. It confirmed the second work hypothesis that the development of was stopped because of internal and external problems, which they failed to resolve. Among the other Lithuanian Catholic media the internet newspaper www.bernardinai.lt distinguished for ability to attract different segments of readers, not refrain from dialogue. Therefore, it can be concluded that internet media has strengthened the position of Catholic media in Lithuania. An important event in Lithuania was the first Catholic Media Catholic radio installation. It is important because Lithuania joined the largest international network of Catholic radio world, and had round the clock functioning radio. However, Lithuanian radio Maria is still regarded as a prospect, which has the opportunity to grow. It can be concluded that the third hypothesis of this work that the growth of Lithuanian Catholic radio and Internet media has strengthened Catholic media situation in Lithuania was confirmed.

Catholics in Lithuania are able to create the ethical, professional media. For this they must actively address the arising problems, cooperate with each other, establish national networks, keep pace with technological progress, focus more of the professional staff who is able to respond to public concerns and engage in dialogue with the public.

Priedai

The Pilot

Friday, May 1, 2009 • Vol. 180, No. 18 • \$1.00 • www.thepilot.com • America's Oldest Catholic Newspaper

Annual financial report shows improvements, challenges

By Antonio M. Esposito

BRAINTREE — The overall financial health of the Archdiocese of Boston is improving and its central administration is on course to operate in the black by 2010 according to the archdiocese's 2008 Annual Financial Report that was set to be released April 30 on its website www.BostonCatholic.org.

At the same time, the report also states that the clergy pension fund remains in jeopardy of collapse; the lay pension fund is not fully funded; while parish collections continue to grow, nearly 20 percent of the parishes are unable to raise the funds they need for their daily operations; and there are great financial challenges facing the archdiocese's Catholic schools.

Archdiocese officials speaking to The Pilot about the report April 28 acknowl-

edged the challenges but expressed their overall encouragement at its findings.

Vicar General and Moderator of the Curia Father Richard Erickson described the results of the report as a "great blessing," saying that it shows the "astonishing generosity of Catholics throughout the archdiocese, even in the midst of the downturn of the economy."

"The fact that Catholics continue to give to the appeal and their (parish) offerings is a wonderful blessing, a sign of people's generosity and commitment," he said.

Chancellor James P. McDonough shared that positive assessment but admitted that there are still several areas of concern, particularly the clergy fund which he described as "our number one priority."

"We are realistic but we have some

See **Annual financial report**, page 6

Swine flu outbreak impacts Church in Mexico, U.S.



A nun at St. Ann Virgin and Martyr convent in Mexico City stays in Santa Rosa on the radio April 26. Fears of the spread of the swine flu had kept millions of Mexicans indoors to avoid the virus. Mexico City, one of the world's biggest cities, practically ground to a halt with restaurants, cinemas and churches closing their doors. Cardinal Norberto Rivera Carrera of Mexico City had canceled Masses in the archdiocese April 26. See story on page 20.

© AP/Wide World

Glendon declines to accept Notre Dame's prestigious Laetare Medal

WASHINGTON (CNS) — Citing concerns about plans to honor President Barack Obama "in disregard of the settled position of the U.S. bishops," former U.S. Ambassador to the Vatican Mary Ann Glendon has turned down the prestigious Laetare Medal from the University of Notre Dame.

In an April 27 letter to Holy Cross Father John I. Jenkins, Notre Dame's president, Glendon said she will not participate in May 17 commencement

exercises during which the award is presented. The letter was posted on the blog of the magazine *Pitt* Things.

Glendon described Obama as "a prominent and uncompromising opponent of the church's position on issues involving fundamental principles of justice" and said the decision to present him with an honorary degree violated the bishops' 2004 request that Catholic institutions not honor "those who act in defiance of our fundamental moral

principles."

Obama supports legal abortion and his administration recently proposed new regulations that would expand the use of federal funds for embryonic stem-cell research. Both are in direct conflict with Church teaching.

The Laetare Medal is presented annually to an American Catholic for outstanding service to the Catholic Church and society.

A spokeswoman for the Indiana university confirmed April 27 that Glendon declines... page 11



Miracle? — Doctor's healing could lead to beatification of Cardinal Newman. Page 3



'Good Shepherds' — Boston priests complete two-year leadership program. Page 9



Faith Alive — A look at the state of the Church in Africa. Page 17

MORE THAN HALF OF U.S. ADULTS believe the health care system is getting worse, up from 46 percent in 2008.

Do you think the health care system in the U.S. is getting...



Source: Catholic HealthCare News

©2009 CHC

2 priedas. 2006 metais Romoje įkurtos katalikiškos naujienų agentūros „H2Onews“ interneto portalo pirmasis puslapis



3 priedas. Vieno iš pirmųjų kunigų tinklaraštininkų Filipinuose interneto tinklaraštis www.stephencuyos.com, kuriame nuo 2005 metų jis teikia video informaciją.



4 priedas. Didžiausio pasaulyje katalikiško savaitraščio „Famiglia Christiana“ („Krikščionio šeima“) viršelis.



Neapmokamas priedas prie „Draugijos
50 n-rio

ATEITIS.

VASARIO 1911 M.

№ 1.



Saliamono Banaičio spaustuvė Kaune.

6 priedas. Lietuvos katalikiškos žiniasklaidos priemonės nuo 1989 iki 2007 metų

Žiniasklaidos priemonė	Gyvavimo laikas
Katalikų pasaulis	1989 – 2004
Artuma	1989
Logos	1990
XXI amžius	1990
Naujasis židinys – aidai	1991
Žemės druska	1999-2001
Lux	1999-2005
Kregždutė	1992
Saleziečių žinios	1994
Tėvo Pijaus balsas	1995
Bažnyčios žinios	1996
Žodis tarp mūsų	1998
www.radiovaticana.org /lituano	1997
Ateitis	1999
Tik Ėjimas	1999
Soter	1999
Bitutė	2002
www.skrynia.lt	2002 - 2007
Laiškai bičiuliams	2002
Marijos radijas	2003
www.bernardinai.lt	2004
www.tikiu.lt	2007

Vatikano radijas - Oficiali svetainė - Pagrindinis puslapis - Mozilla Firefox

Failas Ieisa Rodymas Žurnalas Adresynas Priemonės Žinynas

http://www.oecumene.radiovaticana.org/lt/index.asp

Vatikano radijas - Oficiali svetainė... Bevardė

Vatikano radijas

Popiežiaus ir Bažnyčios balsas

2009 gegužės 05

Kategorijos

- Artimo meilė ir Solidarumas
- Bažnyčia
- Kultūra ir visuomenė
- Vatikano dokumentai
- Sinodas
- Ekumenizmas
- Šeima
- Jaujinimas
- Tiesingumas ir taika
- Politika
- Religija ir dialogas
- Mokslas ir etika
- Audijencijos ir vidudienio malda
- Apaštalinės kelionės

Kitos kalbos

- Apie mus
- Laidų tvarkaraštis
- Retransliacijos Lietuvoje
- Rašyk redakcijai
- Paremk Vatikano Radiją
- Nuorodos
- Informacija

Vatikano vartai

- Šventasis Sostas
- Vatikano Miesto Valstybė
- Popiežiaus liturginės apeigos

Dokumentas įkeltas

Gailestingą Jėzaus paveikslą keliauja po Baltarusijos parapijas

Jau kuris laikas vyksta Gailestingą Jėzaus paveikslą ir Dievo Gailestingumo apaštalo palaimintojo Mykolo Sopočko relikvijų ...»

Nuo antradienio Meksikoje vėl pradėta aukoti viešas Mišias

Meksikoje pavojus užsikrėsti naujuoju gripo virusu nėra praėjęs, būtina elgtis atsargiai, tačiau ramiai. Tai ...»

Bažnyčios, komunikacija, visuomenė

Balandžio 29-ąją Vatikano spaudos salės direktoriumi Federico Lombardi SJ, kuris taip pat vadovauja Vatikano radijui ir Vatikano ...»

Kaune konsekruota Gerojo Ganytojo parapijos bažnyčia


Gegužės 3 d. sekmadienį Kaune konsekruota nauja Gerojo Ganytojo parapijos bažnyčia. Kauno mieste – tai pirmoji naujai ...»

Pasirengimai Europos pranciškoniškojo jaunimo kongresui

Ne toks didelis kaip Taizė pasitikėjimo piligrimystė, bet vis dėlto labai svarbus tarptautinis renginys bus šią ...»

Dar kartą apie Taizė jaunimo susitikimą

T. Jaeger apie popiežiaus kelionę į Šventąją Žemę



Tėvas David Jaeger, pranciškonas, gimęs ir didžiąją gyvenimo dalį praleidęs Izraelyje, laikomas autoritetingu Izraelio, Bažnyčios ir Šventojo Sosto santykių apžvalgininku, žinių agentūrai „SIR“ komentavo būsiamą popiežiaus Benedikto XVI kelionę į Šventąją ...»

Čekijos vyskupai paragino tikinčiuosius rengtis būsima Šventojo Tėvo kelionei į Čekijos Respubliką

Apie galima Benedikto XVI kelionę į Čekiją kol kas dar nėra oficialiai paskelbta, tačiau krašto vyskupai paragino tautiečius jau dabar pradėti ruošis svarbiam įvykiui. Šventojo Tėvo kelionei skirtame Čekijos episkopato internetiniame puslapyje nurodoma, jog popiežiaus laukiama rugsėjo 26-28 dienomis ...»

Šventasis Tėvas susitiko su Popiežiškosios socialinių mokslų akademijos nariais.

Pirmadienį popiežius Benediktas XVI susitiko su Popiežiškosios socialinių mokslų akademijos nariais, susirinkusiais į XV-ąją plenarinę sesiją, kurios tema yra „Katalikiškos socialinės doktrinos ir žmogaus teisių sąryšiai“. Gegužės 1-ąją prasidėjusi sesija baigiasi ...»

Kardinolas Carlo Maria Martini apie šventąjį Jeruzalės miestą ir apie jau priartėjusią popiežiaus kelionę į Šventąją Žemę

Laidų klausymasis

- Tiesioginės laidos
- Laidų įrašai
- Professional Services

Popiežiaus balsas

- Regina Coeli
- Audijencijos

Video

- Web-TV / T.DMB
- V.O.D

Apaštalinės kelionės

Aktualijos

- Popiežiai
- Popiežiaus bendradarbiai

THE VATICAN

Centro Televisivo Vaticano

start magistro darbas LIETUVOS KATALIKIŠ... Vatikano radijas - Ofi... Atsultimai LT 22:21

KREGŽDUTĖ

SAVAITRAŠTIS MOKSLĖVIAMS

2004 m. lapkričio 10 d. Nr. 34 (342) Kaina 50 ct

*Lapkričio 16 -oji skir-
ta Švč. M. Marijai - Ga-
leringumo Motinai. Au-
ru Varnose 14 - 21 - at-
leidų dienos*

**Kas bėgo
prie Tavo...**

Mūsų namo seneliai ir pen-
sioneriai rirtai tiko Marijos ul-
tariai, jie papilno skausmo
dienes. Prisiminkime tik ką
kurias maldas. Gal šbamaia n-
kijimą Marijos ultraiama žio-
kia ir Bernarde maldai: "Au-
mink, maloningoji Marijo, jėg
per amilias sebeso girdiš, kad
aplėntam bent sony, kas bėgo
prie Tavo, laukėi Tavo pagū-
bos ir postei ultraiama".

"Girdiš sučiavo maldai ir
mūgų rastoio dideji poetai -
Maironis ir Baranaukas. Pro-
minkias Marijai, kuri gyvena
"Marijo, Marijo" tiki. "Pauzė-
tuncias sūpėtik ir vėk", "U-
stok per Anklonai. Tu imogų
mėdikioj...". Abu Estanaukas
"Gėbėki imovis, vergusi de-
pūntas. Nėbrėki mums pra-
te".

Tarkime, kad ir šandien-
nis XXI amilias imogis visu-
met dptais m. kas grala, ger-
ryr, ivens, kad bovi Marijos
bragūdi Iliūs viš mūgų nvy-
tas.

MonsiŃoras Kazimieras
VAMBALENAKAS



Šv. Galerijungimo Motinai pamėgų maldų sudėtinė dalis. Šv. Pranciškus, leidžiama pasitarti vėmėtojų,
sąjėdėi morkai kady kyt, Gė šv. gėvėtikai pagėvėtikai



Bitutė
žurnalai vaikams



Pavasario stebuklai
domiausios žiemos nuotraukos
Dj Voras apie gitaras
Gavėnios knygelė

9 priedas. „Marijos radijo“ interneto svetainė

Vilniuje 93.1 MHz, Kaune 95.7 MHz, Klaipėdoje 106.0 MHz, Šiauliuose 91.8 MHz, Anykščiuose 95.0 MHz

MARIJOS RADIJAS

Katalikiškas balsas Jūsų namuose

LT EN

- Naujienos
 - Kas tai?
 - Apie mus
 - Programa
 - Maldos Intencijos
 - Girdimumas
 - Parama
 - Pasaulinė šeima
 - Kontaktai

radijas internetu:

Windows Media Player - 10kbps	Window Media Player - 20kbps	42kbps
-------------------------------	------------------------------	--------

Mūsų Draugai:

APIE EGZORCIZMUS

DEDMAGDAMIŲ

Naujienos

[2009.05.05]
MARIJOS RADIJO MARJATONAS:

Š.m. gegužės 8 d. 19.00 val. transliuosime Sv.Mišias ir gegužines pamaldas iš Palangos Svč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios. Po Sv.Mišių 20.00 val. parapijos salėje (adresas: Vytauto g. 88, Palanga) - „Marijos radijo“ bendradarbių ir klausytojų susitikimas.

Susitikime dalyvaus:
Lekdos „Geroji Žinia iš Pakutuvėnų“ vedėjas - br Gediminas Numgaudis OFM, Jonas Dapšauskas, Rūta Pociūtė.

Š.m. gegužės 9 d. 18.00 val. transliuosime Sv.Mišias ir gegužines pamaldas iš Kretingos Viešpaties Apreiškimo Svč.Mergelei Marijai bažnyčios. 19.00 val. Kretingos bernardinų vienuolyno menėje (adresas: Vilniaus g. 2, Kretinga) - „Marijos radijo“ klausytojų ir bendradarbių susitikimas.

Š.m. gegužės 10 d. 12.00 val. transliuosime Sv.Mišias ir gegužines pamaldas iš Gargždų Sv. arkangeto Mykolo bažnyčios. Po Sv. Mišių 13.00 val. „Marijos radijo“ bendradarbių ir savanorių susitikimas su klausytojais bažnyčios salėje (adresas: Tiltu g. 1, Gargžda).

Susitikimuose dalyvaus:
„Marijos radijo“ laikų vedėjai - Dainius Kepenis, Jonas Dapšauskas, Rūta Pociūtė.

http://images.google.lt/imgres?imgurl=http://www.15min.lt/images/photos/597379/biq/1217493413balonai.jpg&imgrefurl=http://www.15min.lt/nuojiena/aktualu/pasaulis/571420/8usq=__SLIXQR5H89BkeCTPjyb2ERGLz6Q=8h==4308w==5388sz=258h=h&start...

start | magistro darbas | LIETUVOS KATALIKIŠ... | Marijos Radijas - Moz... | LT | 22:36

10 priedas. Interneto dienraščio www.bernardinai.lt pirmasis puslapis

Bernardinai.lt - Mozilla Firefox
Failas Ieška Rodymas Žurnalas Adresynas Priemonės Žinynas
http://www.bernardinai.lt
Lankomaisi Pradžios tinklalapis Naujienos The JavaScript Source... http://www.vzi.lt/Pasi... „Gmail“: El. laiškas nuo...

Bernardinai.lt
Interneto dienraštis

2009 m. gegužės 5 d., antradienis

Zinios
MES ŽURNALAS PAREMK REKLAMUOKIS

Google Custom Search Ieškoti

Dienos skaitiniai
In 18. 22-30
„Manosios avys klauso mano balso; aš jas pažįstu, ir jos seka paskui mane“.
• Evangelijos komentaras
• Liturginis kalendorius
• Mažutėlių maldos

Dienos foto
• Dienos nuotrauka

Dienos klausimas
NTKK nominacija „Labiausiai tabako ir alkoholio politiką žlugdęs politikas“
• Elgius Maskūlis, už tai, kad LNK televizijos teisėininkų parengtus pasiūlymus dėl alkoholio reklamos išlaikymo patelkė kaip savo ir

Jau greitai žurnalo „Kelionė su“

GENDRUTIS MORKŪNAS. KAIP VAGIA MŪŠŲ VAIKUS (34)
O gal vienodai apvogti jaučiasi visi? Ir tas, kieno dukra studijuoja Kembridže, ir tas, kurio sūnus sėdi areštinėje.

JURGIS JURGELIS. PAGRINDINIS INSTINKTAS (18)
Kontrolė ima silpti kylant aukštyn. Ten, kur mažėja žiaurumo, kur pasirodo baltosios apykaklės. Čia teisesaugai tenka pasukti galvą ne tik kaip iširti, bet ir ko netirti.

NAUJIENOS
• Viešas europarlamentaro G. Didžioko laiškas Lietuvos susisiekimui ministrui Eligijui Masiliui (12)
• Naujas žurnalo „Kelionė su Bernardinai.lt“ numeris
• Bus tęsiami Vilniaus Bernardinų bažnyčios restauravimo darbai
• Galutinis sprendimas dėl koreguojamo biudžeto projekto bus priimtas ketvirtadienį

www.vipt.lt
Muzikinis dialogas
ZVAIGŽDĖS ir ZVAIGŽDUTĖS
BRIGADIS
Jau knygynuose!

Dokumentas įkeltas
start magistro darbas LIETUVOS KATALIKIŠ... Bernardinai.lt - Mozill... LT 22:41